

2748

సామెతలు

భీతయ సాంస్కృతిక పక్షపత్రిక

వ్యవస్థాపక సంపాదకులు : విద్యాన్ బుల్లసు సీతారామశాస్త్రి.

సంపుటము 14

రాజమహేంద్రవరము 16-3-1991, 1-4-1991

సంచికలు 6, 7

— ఈ సంచికలో రచయితలు —

1. శ్రీ పేరిచర్ల రామకృష్ణ
2. శ్రీ పి. మునుస్వామి
3. శ్రీ క్రొవ్విడి రామం
4. డా॥ నందూరి వేంకటసత్యరామారావు
5. డా॥ నందుల గోపాలకృష్ణమూర్తి
6. శ్రీ గారీధట్ల రఘురామశర్మలవధాని
7. శ్రీ ఆచార్య భావన్
8. 'జాతీయాచార్య' శ్రీ యస్వీ. జోగారావు
9. శ్రీ డి. శ్రవణ కుమార్
10. డా॥ తాళముడిపి బాలసుబ్బయ్య
11. డా॥ బి. నరసింగభాన్ (వినయశ్రీ)
12. డా॥ మిరియాల రామకృష్ణ
13. శ్రీమాన్ వైద్యం వేంకటేశ్వరాచార్యులు

—* మళ్ళీ సంచికలో మధురామథూతులు *—

1. డా॥ మిరియాల రామకృష్ణగారి సరికొత్త శీర్షిక
2. తడవనవలె కవి రామయోగి
3. అల్లసానివావి
4. శ్రీ నటరాజ వేదపాద స్తవము
5. శ్రీ మాచిరాజు రంగారావుగారి సమయస్పందనం—
6. ధూర్జటి - కాళహస్తిశ్వర శతకము
7. ఆంధ్ర భారత సూక్తులు
8. తెలుగు కవిత్వ
9. సుధానిధి నన్నయ-కవిత్వం
10. భవానీ భట్టాచార్య సాహిత్యం-సాంఘిక సమస్యలు
11. ఉదయం-కవిత
12. కిటికీ-కవిత.

1, 16 తేదీలలో ప్రచురింపబడును.

సంవత్సర చందా రు. 20-00

6 మాసములకు రు. 12-00

విడి ప్రతి 2-00 పై.

సకాలంలో చందా పంపి సహకరించండి

— సంపాదకుని మాట —

ఎందరో త్యాగమూర్తుల రక్తార్పణంతో జాతి సాధించుకున్న స్వేచ్ఛాస్వతంత్రతలు నేడు భయంకరమైన సుంక్రోభంలో పడినవి. ప్రజల కొక రకం స్వార్థం, నాయకుల కొక రకం స్వార్థం. ఇది అందరికీ తెలుసు - ఎవరిని ఎవరు మోసం చేస్తున్నారు? నాయకులకు కావలసిన డేమిటో ప్రజలకు తెలుసు. అది ఇవ్వడానికి తాము ఏం కోరుకోవచ్చో కూడా ప్రజలకు తెలుసు. ఎవరికి వారు తెరచాటున దోబూచులాడుతున్నారు. ఇది తాత్కాలిక ప్రయోజనాలు ఇరుపక్షాలకు కలిగిస్తుండే తప్ప చివరికి జాతినాశనానికి దారితీస్తుంది. లోటుబడ్డెట్ అనే మాటకు అర్థంలేదు. లోటు ఉండే బడ్జెట్ ఎందుకు వేసుకోవాలి. వనరులనుబట్టి బడ్జెట్ ను సరిపెట్టుకుంటేనే ఏ సంసారమైనా, ఏ దేశమైనా మనగలుగుతుంది. ఎవరికి కోపం వచ్చినా ఒక ప్రశ్న - “ఋణాల మాఫీ”? ఇదొక కొత్త ప్రచారం. దేశం ఋణంచేసి కొంతమందికి ఋణాలిచ్చి ఆ ఋణాలను మాఫీ చెయ్యడానికి మళ్ళీ ఋణాలపాలవుతుంది - ఇది ఎంతివరకు ఆరోగ్యకరం? ప్రజలుకూడా ఇది గుర్తించాలి. మన ఖర్చుల్ని ఆదుపులో ఉంచుకోవాలి. నాగరికత పేరుతో వెర్రితలలు వేసే డాబుల జోలికి పోకూడదు. కరువుకాటకాలు వచ్చి నప్పుడు ప్రజలను ఆదుకోవలసిన బాధ్యత ప్రభువులది. ఐతే ప్రతి చిన్నదానికి ఏవో నాకులు చెప్పి ప్రభువును పీడించడమే ప్రజల ధ్యేయం కాకూడదు.

రాజకీయం అనే మాటకు ఈనాటి కాలమాన పరిస్థితులలో సరియైన నిర్వచనం చెప్పగలవారెవరు?

కొంతమందికి అధికారాన్ని, కొంతమందికి భ్రష్టత్వాన్ని ప్రసాదించే అమోఘమైన నీచమంత్రం అనుకోవచ్చా? ఐదు సంవత్సరాల కొకసారి జరగవలసిన ఎలక్షన్లు గడువు కాకుండానే ప్రభుత్వాలు పడిపోయి మితిమీరిన ఖర్చుకు కారణం అవుతున్నవంటే కారణం ఎవరు? మనం ఎన్నుకున్న నాయకులదా? వారిని ఎన్నుకోవడానికి మనం తీసుకున్న నిర్ణయాలదా?

ప్రతివారు ఒకే ఒక్క నిమిషం ఈ ప్రశ్న వేసుకుంటే -

— సంపాదకుడు

ఉగాది శుభాకాంక్షలు

చిత్తము శాంతియుక్తమయి, శ్రీలకు నాకరమై గృహమ్ము, న
త్యుత్తమమై యనామయత నొప్పెసలారఁగ దేహమున్, మహా
దాత్తముదాస్పదం బగుచుఁ దన్నునొసంగఁ గుటుంబమున్ బ్రజో
త్పత్తి శరత్తు సర్వశుభదమ్మయి మీకుఁ దనర్చుఁగావుతన్.

—డా॥ జొన్నలగడ్డ మృత్యుంజయరావు

★ స మా లో చ న ★

* జాతీయ సాంస్కృతిక పక్షపత్రిక *

వ్యవస్థాపక సంపాదకులు : విద్వాన్ బులుసు సీతారామశాస్త్రి

Retired Telugu Lecturer, V. T. J. College, Rajahmundry.

1. కొల్లూరి కవితా సారథం

—శ్రీ పేరిచర్ల రామకృష్ణ

కోనసీమ కేంద్రం అమలాపురం పేరు చెప్పగానే ప్రతి సాహితీపరునికి ముందుగా గుర్తువ వచ్చేది ఆరుజోదయంలా వెలుగొంకే స. ర. సం (సమితి రచయితల సంఘం) గుర్తువ వచ్చితిరుతుంది. కొల్లూరి. ఆమరాజేంద్ర ... పెమ్మరాజు గోపాలకృష్ణలాంటి ఎందరో స. ర. సం. సాహితీ క్షేత్రంలో నిరంతరం వచన కవితావసుమాల్ని విరబూయించేవారు. వీరిందరిలో కొల్లూరికి ప్రత్యేక స్థానం ఉండేది. స. ర. సం. కోసం...కొల్లూరి. కొల్లూరికోసం స.ర.సం. ఇదంతా ఒక దశాబ్దం క్రిందటిమాట.

ఇప్పుడు అమలాపురం పేరుచెలితే కొల్లూరి గుర్తువ వస్తారు. ఆయన సంపాదకత్వంలో వెలువడే 'ఎక్స్‌రే' సాహిత్య పత్రిక గుర్తువ వస్తుంది. అమలాపురంలో ఇప్పుడు స. ర. సం తోపాటు అనేక సాహితీ సంస్థలు పుట్టుకువచ్చాయి. ఇంచుమించు ఆ సంస్థల ప్రాచీనాంధ్ర సాహిత్యంలో బాటు, ఇప్పటి వచనకవిత్వంకా తెచ్చుకునేస్తూ ఉంటాయి. విశేషం ఏమిటంటే, ఏ సాహితీసంస్థలో

నైనా కొల్లూరి దర్శనమిస్తారు. సాహిత్యం ఎక్కడ ఉంటే అక్కడకొల్లూరి దర్శనమిస్తాయి. ఫలానాసాహితీ సంస్థలోనే ఉండాలనే 'మడి' సాంప్రదాయం ఆయనకు లేదు. సాహితీపరులకు సాహితీ సంస్థలకు తనవూర్తిసహజ, సహకారాల్ని ఎప్పుడూ అందిస్తూనే ఉంటారు.

శ్రీశ్రీ ఉద్రేకం, తిలక్ భావచైతన్యం, కందుర్తివచనం, ఇవన్నీ కొల్లూరిలో దర్శనమిస్తాయి. అలాగని వేరెవ్వరినీ ఆయన అనుసరించరు. తన స్వంతగొంతుకతో ఒకవడిని సృష్టించుకున్నారు. సామాజిక సిద్ధాంతం, కవితాస్పృహ, శిల్పనైపుణ్యం ఆయన కవిత్వంలో కొట్టిచ్చినట్లు కనిపిస్తాయి. కవితావస్తువును గుండెకు హత్తుకునేలా చెప్పటం కొల్లూరి ప్రత్యేకత.

సామాజిక సమస్యల్ని చాలా బలంగానూ, ఉద్రేకంగానూ, స్పందించేటట్లు రాసే చాలిలో కొల్లూరిని కూడా చెప్పవలసివచ్చింది. కవితాశిల్ప నైపుణ్యంతోపాటు చెప్పవలసిన భావానికి కవితాస్పృహను

స్ఫురింపజేస్తారు. అందుకే, కొల్లూరికి ఆయన కవిత్వానికి ప్రత్యేకత ఉంది.

సాహిత్యాభిలాష ఉన్న ఎలాంటి వ్యక్తినైనా ఆయన సాదరంగా జిహ్వానిస్తారు. ఎలాంటి వారితోనైనా చిరునవ్వుల్ని చిందుస్తూ కలిసిపోతారు. నిజం చెప్పాలంటే ఆయనో సాహితీ కర్మగారం. తెలుగుప్రజలందరికీ కవిత్వం ద్వారా, సమాజవన్నచిత్రాన్ని చూపాలనే తపన. అందుకే 'ఎక్స్‌రే' అవంతత దీక్షతో నడుపుతున్నారు. ఎందరో కవులకు, వర్తమానులకు కొత్తకలాపం, 'ఎక్స్‌రే'లో చోటు కల్పిస్తున్నారు. అలాగని ఆయన నమ్మకన్న సిద్ధాంతానికి విరుద్ధంగా 'ఎక్స్‌రే'ను ఎప్పుడూ వెలువరించటం ఇరగలేదు. అందుకే సాహిత్యపత్రికలలో 'ఎక్స్‌రే'కి ప్రత్యేక స్థానం ఉంది. కొన్నాళ్ళక్రితం 'భారతి'లో కవిత్వంపై అతడు కవి అయిపోయినట్లే. ఇప్పుడు 'ఎక్స్‌రే'లో కవిత్వం వెలువడితే అతడు విగామరైనట్లే. 'ఎక్స్‌రే' చిన్న పత్రిక అయినా, పెద్ద కవుల్ని కయారుచేస్తుంది. అయితే, వాళ్ళ రధి, సి. నా. రె. ఇలాంటివారంతా... అప్పుడప్పుడు 'ఎక్స్‌రే'లో వర్ణనమిస్తారు.

కొల్లూరి వెలువరించిన సంకలనాలు మూడుమాత్రమే! ఒకదశాబ్దం క్రితం

కొల్లూరి, అసురాశేంద్ర, ఎ. గోపాల
కృష్ణ, పెమ్మరాజు గోపాలకృష్ణ వీళ్ళ
వలగురూ 'నాలుగు దిక్కులు' కలితా
సంకలనం వెలువరించారు. ఆ నాలుగు
దిక్కులలో కొల్లూరి ఒక దిక్కు
ప్రకాశిస్తారు.

ప్రతినిత్యం సమాజంలో మిగి చీకటి
బ్రతుకుతుంది. చీకటి అక్రమాల
గురించి వ్యధతో ఒక ఆకావాదిగా, ఒక
చైతన్యమూర్తిగా, చెప్పడంబట్టి నిర్మోహమాటంగా తన అభిప్రాయాల్ని
ఇలా తెలియజేస్తారు.

చీకటి వర్ణం వమ్మో
అని జుట్టించే
విశ్వరూపం
చరిత్ర ముగిసిపోయింది!
ఇక ప్రమిదల్లో మునుగు చెట్లు

మొలుస్తాయి
కారుమబ్బులు కన్నీళ్ళు కారుస్తాయి
భయం చీకటిలో మునుగు బుగిది
స్వార్థం మరగలు కట్టి చెప్పుంది'
అంటూనే...

'కవి' రాల్చిన ఆకల అవల్ని గుర్తు
తెచ్చుకుంటూ
జీవన మొదలు చివరిస్తాయి
వసులం మర్చి చెందా ఎగ రేస్తుంది'-
అంటారు.

అడవిల్లులు అనే కవిత్వాన్ని కలలో నిన్ను,
నేడు మీద అకను వదులుకుని 'రేపు'
మీద అకను మునుగుంటారు.

"మీద అడవిల్లులు
మొకటి-దానిపేరు 'నిన్ను'
రెండవది 'ఈజీ'.'
'నిన్ను'కు వయసు మిరిపోయింది
పెళ్ళికాక మందే
'ఈజీ' వయసులో ఉంది
ఇది నాలో తేలిపోయింది

మరో పిల్ల పుడితే
దానికి 'రేపు' పేరడతా
వయసు మిరిపోకుండా
దానినైనా ఓ ఇంటిదాన్ని చేస్తా!"

ఈ సమాజంలో ఎవరిలో స్త్రీలు.
తరతరాలుగా మగవాడి స్వార్థానికి
బలవంతమే ఉన్నారు. మౌఖ్యంగా
వేళ్ళలు - 'అంగడిబొమ్మలు' కవితా
కిక్కికలో వేళ్ళునిజీవితోన్న, జరుగు
తున్న సగ్గు సత్యాల్ని "ఎక్స్‌ప్రెస్"లో
అవిష్కరించారు.

'అందాన్ని అమ్మకుంటున్న
పడుపుకై మాకు
అమ్మ అందాన్ని ఎందుకు అమ్మ
తుంటుంది?...
నాన్న నడిగి తెలుసు కుందామనుకుంది.'

అమ్మో! మాకు కాదు రండిని అడిగి
తీసుకుంది దానికి తండ్రి బాబాయి
'ఒకప్పుడు మీ అమ్మదగ్గర యవ్వనాన్ని
మీమా కొనుక్కోకపోతే
ఈ ప్రశ్న అడగటానికి
నీవు దే దానిని కాదు'
అన్నారు ముక్తకంఠంతో
రోజు వచ్చేపోయే
నాన్నలవరూ'!

ఇంతకంటే ఎక్కువ కవికి సామాజిక
స్పృహ ఏంకావాలి.

కొల్లూరి పదాదంబరాలికి పోరు...
పదాల్ని ముక్కలుగా చేసి చిత్రహిం
సలు పెట్టరు. పరభాషాపదాల్ని అద్దె
తెచ్చుకొను. అస్పష్టతకు దూరంగా
ఉంటారు. ఆయన కవిత్వంలో ఎక్కడా
సంక్లిష్టత ప్రకృత్యాంధకం చేయదు.
కాస్త మాదా విద్య సమయం వేక
పోయినా, అయిన కవిత్వం మిటితే.
మృదలు తల్లెత్తుల్లోకి లొంగి
చూస్తారు.

మనం కళ్ళతో చూసే, ఈ అంధ
మైన సమాజం నిజంకాదంటూ, మెరిసే
తుందిపడతారు.

'ఈ వన్నెల తెల్లగా ఉండదు
ఇది అమృతం కరిసే రాత్రి కాదు
విషం కరిసే రాత్రి!' అంటూనే
'ఎటుచూసినా విషాదభావాలే
ఎటుచూసినా కారుచీకలే'
లోకం కళ్ళనిండా నిర్వేదపు కన్నీళ్ళే'
అని అంటూ సమాజం అసలు నిమోన్న
తల్ని మన మందు సాక్షాత్కరింప
జేస్తారు.

'కవి' అనే పదానికి ఎవరితోచిన
నిర్వచనాన్ని వారు చెప్పారు, ఇందు
మిగిలు ప్రతీకవి ఈ 'కవికి నిర్వచనం
చెప్పాలనే ప్రయత్నిస్తారు. ఆ ప్రయ
త్నంలోనే తన సిద్ధాంతాన్ని ప్రకటి
స్తారు. ఆకల్ని ఆకయాల్ని వెల్లడిచేస్తారు.
కొల్లూరి మాదా 'ఎక్స్‌ప్రె' కవితాకిక్కిలో
అసలు 'కవి' అంటే ఎవరో ఇలా తెలియ
జేస్తారు.

'అక్షల గుండెల్లో
రగిలే మంటల్ని
ఎక్స్‌ప్రె తీసి
తన మృత్యుం మార్కురూపంలో
దళం చేసి
సమాజం అరబమలో
అంటించే వాడు 'కవి'!

ఆ మూర్ఖత్వంలోనే 'ఎక్స్‌ప్రె' కవితాను
వెలువరించి ఎండలో యువకవుల్ని సమా
జానికి కలిచడం చేసారు. ఈ కవితా
సంకలనానికి మాదా 'ఎక్స్‌ప్రె' అనిపేరు
పెట్టారు.

ఈ సమాజంలో నిజంలేని అమ్మలతో
విలువైన వే నన్ను సత్యాల్ని నిర్మోహ
మాటంగా ఇలా తెలియజేస్తారు.

'నిజాల్లాంటి-మనకాహారం
సమాజం సమాజంలోకి
పాతుకు పోతు
అబద్ధం అలలు మాత్రం
అవిశ్వం మనసులో సమాజం
అంచలమిద
లేలియోడుకున్నా' ముందు,

కొల్లారి కవిత్వానికి అయిన కవిత్వ
కీర్తి మనకు కూడా ప్రత్యేకత ఉంటుంది.
సాధారణంగా రెండు మూడు పదాల
కీర్తి కలుగుతుంది. ఈయన కీర్తిక
రెండు మూడు, అంతకు మించిన
పదాలలో ఉంటాయి. ఉదా!! 'నాదేశం
అయినమిద వర్షిస్తున్న ప్రకాశాన్ని
వేదం' 'ఈదేశపు వ్యవస్థ మార్చుకో
కూర్చున ఉదయంపడేయ!' 'నాదేశంలో
నిర్జీవమై బ్రతుకుతున్న వసంతం' 'నీవు
అనంతాన్ని అర్థంచేసుకుని చావు'
'కొత్తదృక్పథంలో ప్రత్యక్షమవుతున్న
మానవుడు' - 'నదుల్ని సమాద్రంలో
కలుపుకుంటున్న మనిషి'... ఇలా... ఇంత
దీర్ఘంగా ఉంటాయి. బహుశా ఏకశబ్ద
కీర్తి కలగ ఇంత దీర్ఘంగా పేరుపెట్టటం
జరగదు. అయిన కవిత్వాభావమంతా...
ఈకీర్తి కలలో లేటెల్లమవుతూనే వుం
టుంది. ఈయన ఒక తెలుగుకవిగా లేటె
లెనుకున ఎప్పుడూ విస్మరించటం జరగ
లేదు. అందుకే ఈయన కీర్తి కలలో అంగ
భాషాపదాలు కనిపించవు.

ఇప్పుడున్న అస్థవ్యస్థ సమాజం పూర్తిగా
మారి కొత్త సమాజం మారాలని ఆయన
అభిప్రాయం, ఆకాంక్ష. వసంతం వచ్చినంత
మాత్రాన కండగపొదు అంటూనే
సమాజసత్వాన్ని బహిష్కరణ చేస్తారు,
మనల్ని చైతన్య మజ్జాని ప్రభోది
స్తారు.
'ఇక్కడ కావాలింది
వసంతంకాదు మిత్రమో!

అసాధారణ వ్యవస్థ మారే కిద్దాం
ఇక్కడ కొయ్య వచ్చి తానీది
ఏదాదికొమాటు
ఈదేశంలో ఇదే ఏదాది పొడుగునా
ఏడుస్తూ ఉంటారు
వ్యవస్థమారాలని, మారితిరాలని!
అంటూనే అకల్మి తెంచుతారు.

'ఈమాటలో కలుగు మదింపు కంటున్నా
కళ్ళలోకుల్లో 'అక్షయ' పుష్పిస్తాయి'
వివిధరకాల వ్యవస్థల జీవితాలని గూర్చి
పూర్తి ఆవగాహనతో... చాలా కవిత్వం
వ్రాసాడు. అట్టడుగు వారి జీవితాల్ని
గురించి రెండే రెండు వాక్యాల్లో ఇలా
చెబుతారు.

'అట్టడుగువారి జీవితాలు
డబ్బువిల్లో కాగితాలు'
మళ్ళీ వాళ్ళ అకలగురించి చెబుతూ
"ఆ కాగితాలమీద రాతలు"

వాళ్ళ అకలుగా చెబుతారు. ఇక
కొల్లారి వెలుగుతుంది చాటితో ఒక్కీ"
మహాన్నతమైనది. స్త్రీ ఒక వచన
కావ్యం. ఇత ముదీర్చ కవిత్వాభివ్యక్తి. అయిన
వందే 'స్త్రీ' గంభాన్ని స్త్రీయూర్తి,
నోబెల్ బహుమతి గ్రహీత ముదర్ థరి
సావ అంతరమిచ్చాడు, అన్ని శాస్త్రాలు
నుంచి స్త్రీని అర్థంచేసుకుని ఈ 'స్త్రీ'
కావ్యాన్ని వ్యవస్థాపకంగా అవిష్కరిం
చారు. "స్త్రీ" గురించి అయిన వ్యక్తి
కవితే కొన్ని అభిప్రాయాలు.

'ఈ ఇకల సాహిత్య వర్క్స్ వ్యవస్థలో
జీవితాంతం
స్త్రీ అనుభవిస్తున్న వేదన ఈ కావ్యం!
సంఘం ఇకల దీక్ష పెనుక
అమె నరసరాల్లో పెల్లుబిగే ఆవేదన
ఈ అక్షరాలు
పురుష ప్రపంచ కంటి వెటికాలా
అహుతి ఇవ్వకున్న
అమె అత్యధోప ఈభాష.

ఉపోద్ఘాతంగా చెబుతారు కొల్లారి.
తల్లిగర్భంలో నుండి, వృద్ధాప్యంలో మర
ణించే వరకూ ఈ సమాజంలో ...
పురుష ప్రపంచంలో, అమె పడే వేదన,
అంతర్మథనం. ఆమె ఆలోచనా పరిధి
కొల్లారి 'స్త్రీ'లో దర్శింపజేసి కంటకడి
పెట్టిస్తారు. చలం స్త్రీ గురించి చెప్పి
నట్లుగానే కొల్లారి ఈ 'స్త్రీ'ని మన
ముందుంచుతారు.

'అక్షరాభ్యాసం కోసాణి
అస్తవ్యస్త నిరుద్యోగ విద్యావ్యవస్థ
క్షణంగా జీర్ణించుకోవలెను
భయం భయంగా అమృతాన్నం ఒడిలో
పీనమో అనభాష్యమిదగా
జీవిత నాకను చదువు తెతచాక ఎగర

నూత్నతవ్యవస్థలో స్త్రీకు సుఖాన్ని
'తనకు తెలియని సృష్టి కావ్యాలు
చదవజోకున్నట్లు
విశ్వజన రహస్య వేదోతజీ

ఈ విశాల ప్రపంచాన్ని, సృష్టిని
గుండెలపై మోస్తున్నట్లు
తనకు తాను ఒక్కసారిగా
యవ్వన మూర్తిగా రూపుదాలుస్తుంది,
ఇలా చెబుతారు.

నిరాశ... నిస్పృహతో వేదినట్లూ
యల చీకటిలోయల్లో మోడువారిస
కెరగీరలా ఆమెకు తెలిసే నగ్న
సత్యాన్ని ఎప్పుడూ మనసుల్లోనే చాడు
కుంటుంది. అదేమిటో కొల్లారి మనకు
అమె అంతర్మథన రూపంలో వివిధి
స్తారు.

'ఈదేశం పుట్టినప్పటి నుండి
చావుకి వాయిదా వేదవ్యవస్థ
పెప్పి మాయింపే దమ్ముచావుకి
కావ్యమైనా రుతి అమె ఒక్కరైతే
తెలుసు.

అత్త వారింట అనుగుపెట్టిన స్త్రీ....
అక్కడ ఆమె అనుభవిస్తున్న చిత్ర
హింసలు, అవమానాల్ని శోకదేవతలా
నిండుగోదావరిలా తనలోనే దాచుకుం
టూంది. ఆవేదనను గుండెను స్రవించచేసే
ఉట్టుగా కొల్లారి ఇలా చెబుతారు.

“తను ఎంత బాధను అనుభవిస్తున్నా”
ఎన్ని సమస్యలు తలపై వాలుతున్నా
ఎన్ని నిందలు ఆమెపై మోపబడుతున్నా
కన్నీళ్ళే నదులై ప్రవహిస్తున్నా జీవితం
కాదేనా, బ్రతుకు బరువైనా నీటి నన్ని
టిని గుండెలో దాచుకుని తన పుట్టింటి
వాళ్ళను స్వ. బంధుకోటి ముఖాలమీద,
సమాజంగుండెల మీద, నుఖాన్నే భోం
చేస్తున్నట్లు, సంతోషాన్ని తేల్చుకూ
ప్రేమనే పంచుకుంటున్నట్లు ఆనందపు
తాంబూం పులుముకొని నటిస్తుంది!
నటిస్తూ జీవిస్తుంది.

ఈదేశంలో ప్రీ మగవాడి పాదాల
చెంత నశించిపోకుండా ఆర్థిక స్వాతంత్ర్య
త్యాన్ని కోరుకోవాలంటాడు. ఒక స్త్రీ
వేళ్ళగా మారటానికి చిత్రిగా పురుషుడి
స్వార్థమంటారు.

‘స్త్రీని
పౌరాణిక యుగంనుండి
నేటి సాహిత్య, నీటిప్రపంచంవరకు
ఆదిక క్తి, పరాశ క్తి, పవిత్రమూర్తి
పతివ్రత, జగన్మాత, అగ్నిపునీతి
అంటూనే
పురుష ప్రపంచపు కంటిరెటీనాకు
భోగ వస్తువుగా, విలాసవస్తువుగా
అంగాంగం చూపించే
శబరాడాన్సర్ గా-
వివస్త్రనుచేసి చిత్రీకృత
మల్లెక్కెన కళ్ళనిమిషాలో
నంజుకులింటూనే ఉన్నారంటూ....’

తన ఆవేదనను గాఢకంగా చెబుతారు
కొల్లారి - అదే ఆవేదనతో మరోచోట
ఇలా అంటారు.

2. ఆచార్య నాయని కృష్ణకుమారిగారి

జీవిత చరిత్ర - రచనలు

—శ్రీ పి. మునుస్వామి, ఎం. ఏ.

కవిత్వం, పాండిత్యం, వాగ్మత్యం, వక్తృ
త్వం మున్నగు గుణవిశేషములన్ని మూర్తిభ
వించిన సహజ ప్రతిభామూర్తి సరస్వతి
పుత్రిక ఆచార్య నాయని కృష్ణకుమారి.

కవియొక్క రేదా కవయిత్రియొక్క
జీవిత విశేషాలో తెలుసుకోకుండా వారియొక్క
రచనలు చదవడం రేదా తెలుసుకోవడము
మూలమే అసంపూర్తిగా ఉంటుంది.

ఆంధ్రదేశంలో రసవంతమైన వద్యము
లను ఎంతోమంది వ్రాయగలరు. అందులో

కత్తిమంతము, హృదయము అయిన రచనలు
కొంతమంది మాత్రమే చేస్తారు. అలాంటి
వారిలో కృష్ణకుమారి ఒకరు. వచనకవిత్వం
లాగే చక్కని వద్యము వ్రాయుట ఎంత
కష్టమో, చక్కని గద్యము వ్రాయుట మరి
కష్టము.

“వద్యము ఊహాప్రవాసం. వచనం వాస్తవ
వికతరు సన్నిహితం. వద్యము హృదయ
జన్యం. వచనం వ్రదావంగా బుద్ధిజన్యం.
వద్య రచయిత వ్రదావంగా భావికుడైతే, గద్య

‘ఆమెకు-

అందాలన్ని ఉండాలి, హక్కులుకప్పు
సాగసులన్ని ఉండాలి, స్వేచ్ఛకప్పు
తిట్టినా, కొట్టినా, దుమ్మెత్తిపోసినా
నొరెత్తి మాట్లాడ కూడదు-

బానిసత్వం-నీరసత్వం-

ఆమె వారసత్వంగా అమభవించాలి’

కొల్లారి తన కవిత్వంలో కొత్తప్రయో
గాల్ని చేయాలని ఎప్పుడూ ప్రయత్నించ
లేదు. ఎవరికోసం వ్రాస్తున్నమా. అది
వారికి చెందాలనే తపన. ఆశ! అందుకే
ఆయన కవిత్వ సరళమైన పదజాలంతో...
రాసారు. రాస్తున్నారు. స్త్రీ జన్మించి
నప్పటినుంచి తనువు చాలించేవరకూ....
ఆమె జీవనరేఖను ఇలా చిత్రించారు,

‘ఆమె-

జీవిత బానిస-

పుట్టగానే కన్న కార్మి-

తన ఆశ్చర్య స్వేచ్ఛకు వశంచేస్తుంది!

ఆమె కట్టు బానిస

బాల్యంనుండి బానిసత్వాన్ని జీర్ణంయ్యకొని
బానిసగానే పెళ్ళి చేసుకుని
యవ్వనాన్ని కూడా బానిసత్వంగా
భర్తముందుంచి బ్రతుకీడుస్తుంది.
మృత్యువుతో వణుకుతున్న
వృద్ధాప్యాన్ని కూడా -
తనబిడ్డల పేరుల్లో పెట్టి
తను బానిసగానే తనువు చాలిస్తుంది
ఈ సృష్టిలో ఆమె స్వేచ్ఛగా బ్రతికేది
తల్లి కడుపులో మాత్రమే!”

ఈ స్త్రీ కవిత్వంలో కవిత్వ స్పృహలో
పించేఉండవచ్చు. అయినా... స్త్రీ జీవన
సమాజస్పృహతో చిత్రించారనటానికి
ఇంతకంటే సాక్ష్యం ఏంకావాలి...
కొల్లారి సరళమైన పదజాలంతో వచన
కవిత్వ సృష్టిజాగితే ... కవిత్వంఎప్పుడూ
పాఠకులకు తోడుగానే నిలుస్తుంది!
పాఠకుల హృదయంలో... గంచలనాన్ని
రేపుతుంది.

0...0

రచయిత విమర్శకుడు. వచనమునకు స్పష్టత ప్రధానం" అందుకే "గద్యం కవీవాంశికవం వదంతి" అన్నారు పెద్దలు. ఈవిధంగా వచనములోనూ, గద్యములోనూ చాలా హృద్యంగా రచనలు చేసిన ఆచార్య కృష్ణకుమారిగారు భావకవిత్వమును, విమర్శకత్వానికి రెంటికీ నిదర్శనముగా నిలుస్తారు. ఈవిధమైన ద్వంద్వపాత్రలతో సారస్వతజగత్తును చైతన్యం చేసినారు అనడంలో అతిశయోక్తి ఉండదేమో. అంతేగాక జానపద వాఙ్మయానికి ప్రత్యేకించి ఎంతో కృషిచేసి, దాని యొక్క అభివృద్ధికి అహర్నిశలు కృషిచేసిన విదూషి.

తరతరాలుగా సరస్వతీ సమారాధన గావిస్తున్న కుటుంబాలలో కవులు, పండితులు పుట్టి ఆ కుటుంబములకు, కులాలకు వన్నెతేవటం ఆశ్చర్యకరమైన విషయం కాదు. కారణదేవి నాట్యం చేసిన ఇళ్ళలో ప్రీతి, స్థితి కూడా ఆలయ విన్యాసాలను అధ్యయనం చేసి ఆ విద్యామాతను మరింత సంతోషపెట్టే మాతృ గతుల ననుసరించటం కూడా అబ్బురపడవలసిన విషయం కాదు.

కవుల చరిత్ర తొలిపాఠిక కవుల కవులు లేదా కవయిత్రుల జీవిత విశేషాలను గురించి పూర్తిగా కాకపోయినా, కొంతైనా తెలుసుకోవల్సిన అవసరము ఎంతైనా ఉంది.

ఇంతకీ మనయొక్క ముఖ్య మూలకారి జీవిత విశేషాలు :

ఈ కళాబిమ్మ పూర్వార్థంలో మహావిధూషిగా వండిత ప్రళంసలందుకొన్న ఆచార్య నాయని కృష్ణకుమారిగారు గుంటూరులో 1890 మార్చి 14 వ నాయని మల్లారావు హనుమాయమ్మగార్లకు దిక్కిన మొదటిబిడ్డ. ఆ దిక్కిన దానికి గుర్తుగా ఆమెను మహానమ్మ అని కల్లిదండ్రులేగాక, అందువులు కూడా పిలవడం పరిపాటి అయింది.

కండ్రి నాయని మల్లారావుగారు ఈ కళాబిమ్మ పూర్వార్థంలో మధురకవిగా, ఉత్త

రాంధ్రలో ప్రాథమికంగా ప్రజాస్థి నందుకొన్నాడు. ఆయన ఎంత మహా కవి అంత సౌమ్యుడు. ఈ రెండు గుణాలు చాలామందికి తెలుసు. కట్టార సంయోజన రహస్యాల వెరిగిన ఆయన పాండిత్యం సన్నిహితులకే తెలుసు. వీటినిన్నింటినీ వారసత్వంగా పొందటం ఆమె అదృష్టం. పైగా 'కన్యా పితృము బోధన్యా' అను నానుడి సార్థకం చేసుకొన్నాడు.

పాతకాల, కళాకాలల్లో చదివేప్పుడు కృష్ణకుమారిగారు సాహిత్యవేత్త అవుతారని ఎవరూ అనుకోని యుండరు. ఆ మాటకొస్తే ఆమెకూడా ఊహించి యుండరు. 1948 లో వరసరావుపేట పురపాలకొన్నత పాతకాల వంచకలో ప్రచురించిన "నాడు-నేడు" అనే కవిత్వ గ్రంథవచనం చదివినవారు కొందరైనా ఈ విషయాన్ని పసిగట్టివుంటారు. ఇంజనీర్ డియేట్ తరువాత వైద్యకావ్యం చదవల్సిన కృష్ణకుమారిగారు ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయంలో 1948-51 మధ్యకాలంలో తెలుగుభాషా సాహిత్యంలో ఎం. ఏ. డిగ్రీకి సమానమైన బి. ఏ. అనర్కు చేశారు. ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయములో ఉత్తమ దేశీకుల శిష్యురీకం ఈమెకు వట్టిన రెండో అదృష్టం. ఎంగళి లక్ష్మీకాంతం, కె. వి. ఆర్. వరసింహంగార్ల సాహిత్య సిద్ధాంత బోధ, గండికోటి సోమయాజీ, భద్రరాజు కృష్ణమూర్తిగార్ల భాషా సిద్ధాంత బోధ, దువ్వూరి వెంకటరమణకావ్రిగారి వ్యాకరణ శాస్త్రాధ్యయనం ఈమెలో సహజంగా ఉన్న ప్రతిభకు ఐహుముఖ విలసనం కల్గిందాయి. ఓరుగంటి రామచంద్రయ్యగారి చరిత్ర పాఠాలు ఈమె చరిత్రవిజ్ఞానానికి నైకత్యాన్ని సమకూర్చాయి. ఈమెచేత ఆంధ్రుల కథను చెప్పిందాయి.

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయములో చదివే రోజుల్లోనే రెండు వరుల వయసు విండీ నిండక యుండే ఈమె సాహిత్య సృజన మొదలయింది. అప్పుడే తెలుగులో పాంసదాయక మార్గాల్లో కవితా రచన ప్రారంభించారు.

అప్పుడే జానపద గేయాలు నేకరించారు. భాషావ్యాసంగానికి అవసరమైన సమాచారం సంగ్రహం చేశారు. ఆయా రంగాల్లో ఆమె పరిశోధనానుభవం తరువాతకాలంలో ఆమె రచించిన భాషాసాహిత్యగ్రంథాల్లో, వ్యాసాల్లో సంపూర్ణంగా వికసించింది. తాను వేలుపెట్టిన ప్రతి రంగంలో మౌలిక పరిశోధన చేయడం ఈమె విశిష్టత.

ఆమె తన పాండిత్యాభివృద్ధి ప్రయత్నాల్లో ఎన్నో డిప్లొమాల, డిగ్రీలు పొందారు. వాటి యొక్క వివరాలు చాలా ఉన్నాయి. చాలా విస్తృతంగా ఉన్నాయి. అయితే ఆమె విజ్ఞాన కృష్ణ తెలుగు సాహిత్యానికే పరిమితం కాదనీ, భాషాకావ్య, జానపద విజ్ఞాన, సంస్కృత భాషాసాహిత్యాలకు విస్తరించిందని తెలుసుకోవడం చాలా అవసరం.

కృష్ణకుమారిగారు వీటి అన్నింటిలోనూ సాధించినదేమిటి? దీనిగురించి స్థూలంగానూ చెప్పొచ్చు. సూక్ష్మంగానూ వివరించవచ్చు. మొదటి వద్దకి విషయపుష్టి ఉండదు. రెండవదానికి వ్యవధి చాలదు.

నాయని కృష్ణకుమారిగారు ఈ కళాబిమ్మలో అత్యంత ప్రతిభావంతురాలైన కవయిత్రు. నన్నయ, తిక్కనల వారసత్వంతో, నాయని మల్లారావుగారి వారసత్వంవల్ల ఈమె కవిత్వానికి రచనాప్రాధీమ, భావసౌకుమార్యం అలా వడినాయి. సంప్రదాయ మార్గంలో రచించిన పద్య సంపుటి 'మానవ లీల'గా ఇప్పుడే సంకలితమయింది. గేయాలు ఇంకా వంకలితం కావాలి. 'అగ్నిపుత్ర', 'ఏం చెప్పను నేస్తం' అనే వదన కవితా సంపుటలు అచ్చయి అందుబాటులో ఉన్నాయి.

భాషాపరిశోధన, సాహిత్య పరిశీలన సరికొంటాయి అచ్చయినాయి. ఆంధ్రుల కథ, తమిళ కదలి, ఆయాథా (కథాసంపుటి) పునర్ముద్రణకు ఎదురుదాస్తున్నాయి. ఇవన్నీ ఒక ఎత్తు. జానపద వాఙ్మయ పరిశోధనే ఒక ఎత్తు. మలుపు తిప్పిన ఆమె సిద్ధాంత వ్యాసం

‘తెలుగు జానపద కథలు’ మరో ఎత్తు. ఇంకా ఫలకలితం కావలసిన పరిశోధన వ్యాసాలు చాలా ఉన్నాయి.

కాశ్మీర్ దీపకళిక ఒక కొత్తరహా వచన కావ్యం. రాబోయే యాత్రాకావ్యాలకు ఇదో ఒరవడి. తవితాత్మక వచనం అనంత విన్యాసాలు పోయిన కావ్యం ఇది. గృహలక్ష్మి, స్వర్ణకంకణం, సాహిత్య అకాడమీవారి ఉత్తమ రచయిత్రి బహుళకృతి, తెలుగు విశ్వ విద్యాలయంవారి ఉత్తమ రచయిత్రి అవార్డు, మిశీల నారాయణరెడ్డి పేరిట ఉత్తమ రచయిత్రి బహుమానాలు ఈమెను అందుకొని సార్థకమైనాయి.

నిర్వహించిన కొన్ని వదవులు :- ఉస్మా వియా విశ్వవిద్యాలయాంధ్ర భాషాభివృద్ధి, పాఠ్యవిద్యాయక సంఘాధ్యక్షత, మహిళావిశ్వ విద్యాలయ కళాశాల తొలి ముఖ్యాధ్యాపకత వీరు నిర్వహించిన బాధ్యతలలో కొన్ని.

వదవీ విరమణ : మార్చి 1989.

లెక్కకందనన్ని విద్యావిషయక పథల్లో, పమావేశాల్లో పాల్గొన్నారు. ఉపన్యసింపారు. వక్ర సమర్పణ చేశారు. ప్రసార సాధనాల్లో ప్రసంగాలు చేసారు.

జానపద పరిశోధనను పదికాలాలపాటు ఎనిమిది దిక్కులా ప్రసరించగల శిష్య బృందాన్ని తయారుచేశారు. ఉత్తమ దేశీకులుగా తమ ఉపాధ్యాయవృత్తిని సార్థకం చేసుకున్నారు.

ఉత్తమ కవయిత్రిగా, రచయిత్రిగా, ఉపాధ్యాయురాలిగా, అభిలాంధ్ర భాషా, సాహిత్య సంస్కృతుల అధ్యయనాన్ని సుమారు నాలుగు దశాబ్దాలుగా సుసంపన్నం చేసిన, చేస్తూన్న మహావిదూషి- ఆచార్య నాయవి కృష్ణకుమారిగారు.

1-12-80 వ తేదీన జరిగిన కృష్ణకుమారి గారి పన్నాన సభలో (త్యాగరాయ గానసభ, హైదరాబాదు), వక్తలు జస్టిస్ ఆవుం సాంబ

3. మిథ్యా పవాదము

—శ్రీ క్రావ్యిర రామం, వి.పి, వి.యల్. వి.యిడి..

1919వ సంవత్సరం జూన్ 7వ తేదీన నెల్లూరులో జరిగిన ఆంధ్ర సాహిత్య పరిషత్తు అష్టమ వార్షికోత్సవ సభలో విద్వద్గ్రణ్థి శ్రీ వేదం వేంకటరాయశాస్త్రిగారు అధ్యక్ష పీఠం మంచి చేసిన ప్రసంగంలో అన్యూపదేశంగా శ్రీ కందుకూరి వీరేశలింగంవంతులు గారి భాషాపాటవాన్నే శంకిస్తూ వాగ్విజ్ఞులను సందించేరు. వీరేశలింగంవంతులుగారు పరమ పవించిన కొద్దిరోజులలోనే యీ పరిషత్తుమా వేశం జరిగింది. భాషాదేవికి విషంపెట్టి, ప్రాణ సంశయదశలోకి తెచ్చేరనే అభియోగాన్ని వేదం వేంకటరాయశాస్త్రిగారు వీరేశలింగం వంతులుగారిపై మోపేరు. అయితే యిదొక విచిత్రమైన అభియోగం. శాస్త్రిగారు ఎక్కడా వీరేశలింగం వంతులుగారి పేరు చెప్పలేదు. కాని, వారు నిరూపించిన దాషాంశ్చి వీరేశలింగం వంతులుగారి రచనలతోవే. గిడుగు

వారు శాస్త్రిగారు దోషభూయిష్టాలుగా పేర్కొన్న పదాలన్నీ వీరేశలింగం వంతులుగారి రచనల లోనే అని నిరూపించడమేకాక, అవి సాధువులే అని సమర్థించడంచేత, వేదంవారు వీరేశలింగం వంతులుగారిపై మోపిన నింద, నీలావనిందే ననిన్నీ, అది ఒక మిథ్యాపవాద మనిన్నీ తేలిపోయింది.

వేదంవారు ఎత్తిచూపిన దోషాలు ‘బాతర పొత్తముల’లోవి కొన్ని, విద్యార్థుల తెలుగు పొత్తముల (Text books for college classes) లో మరికొన్ని వున్నాయి. ‘జెలగ, దవడ, జెండాకాలువ, మనుమడు అని మాటలు నేర్పినారు. జెలగ, దవుడ, జెండాకాలువ, మనుమడు అని వీనివలెనే యుచ్చరించుటకు సులువగు సాధు రూపములుండగా వీ యసాధురూపములనే.

శివరావు (మాణిరోకాయక్త), ఆచార్య దేవుల వల్లి రామానుజరావు (ఆంధ్ర సారస్వత అధ్యక్షులు), ఆచార్య నవవీరిరావు (వి.సి., ఉస్మా వియా విశ్వవిద్యాలయం), ఆచార్య సి. నారాయణరెడ్డి (వి.సి, తె.వి.), ఆచార్య బి.కృష్ణమూర్తి (వి.సి, హై.వి.), చేకూరి రామారావు (డీన్, ఉస్మావియా) తదితరులు ఆమె యొక్క వ్యక్తిత్వాన్ని వణివిధాలుగా ప్రశంసించారు.

ర చ న య :

1. ఆంధ్రుల కథ 2. మనము-మన పూర్వులు 3. గౌతమి (నవల), 4. అగ్ని పుత్రి (కవిత), 5. అయాథా (కథలసంపుటి), 6. ఏం చెప్పమి నేనం, 7. కాశ్మీరదీపకళిక

(యాత్రా చరిత్ర), 8. పరిశీలన (వ్యాసాలు), 9. పరిశోధన (వ్యాసాలు), 10. తెలుగు జాన పదగేయ గాథలు (సిద్ధాంతవ్యాసం), 11. జాన పద గేయాలు. సాంఘిక చరిత్ర (వి. రామ రాజుతో కలిసి వ్రాసినది), 12. ఆంధ్రప్రదేశ్ జానపద విజ్ఞానం (ట్రాన్స్లేషన్), 13. తోరూ దత్ (ట్రాన్స్లేషన్).

ముద్రితాలు, లభ్యతలు అయిన పై రచనలే గాక ఇంకా చాలా రచనలు అముద్రితాలుగా ఉన్నాయి. ఆంధ్రదేశ రచయితలలో తల మాణిక్యమైనటువంటి ఆచార్య నాయవి కృష్ణకుమారిగారిని గురించి కొంతైనా తెలుసుకో వల్సిన అవసరం ఎంతైనా ఉంది. ఉపయోగ కరముకూడాను.

నేర్చుట యవి మృత్యుకారిక గదా' అని వేదం వేంకటకాప్తిగారు దోషారోపణ చేసేరు.

మహాకవి తిక్కన భారతం కాంతివర్ణం రెండవ అశ్వాసంలో 989వ పద్యంలో 'జలగ' అని యతిస్థానంలో 'జలగ దిగిచినట్లు గొనగ జను విల సొమ్మూర్' అని ప్రయోగించేడు. శబ్దరత్నాకరంలో 'జలగ' అనే ప్రయోగం వుంది. తిరువతి వేంకటకవులు దేవీభాగ వతంలో, 'జలగ శరీరముంటొదవి చయ్యన నెత్తురుక్రొలు భంగి' అని ప్రయోగించేరు. విజ్ఞానసర్వస్వంలో 'జలగలు' అనే ప్రయోగం వుంది. శబ్దరత్నాకరంలోను, తిక్కన భారతంలోను గల పదప్రయోగం అసాధు పదం మిథ్యాపదమే కదా :

జండా: కాప్తిగారు దీన్ని అవశబ్దమన్నారు. ఇది హిందీ 'రుండా' నుంచి తెనుగులోకి వచ్చింది. శబ్దరత్నాకరంలో జెండా, జండా, అనే రెండు రూపాలు వున్నాయి నైఋతీక మైన పదాన్ని అసాధుపదం సాహసమే.

వేదంవారు అసాధురూపమని భ్రమపడిన 'కాలవ' అనే రూపం 'కాలువ'లాగే ప్రయోగార్హమైనదే. 'కాలవ' అనే రూపం విజ్ఞాన సర్వస్వం 1382వ పుటలోను, బ్రౌను నిఘంటువులోను వుంది. లోకంలో యీ రెండు రూపాలు చెలామణిలో వున్నాయి.

ఇంక 'దవడ' సాధుత్వాసాధుత్వాలు నిర్ణయద్ధం. ఆంధ్రభాషార్థవం (II 143), లక్ష్మీ నారాయణీయం, ద్వీరూపకోశం అనే గ్రంథాలలో 'దవడ' అనే ప్రయోగం వుంది. తిరువతి వేంకటేశ్వరులు విక్రమాంకదేవ చరిత్రలో 'దవడ' అని ప్రయోగించేరు. సులభ వ్యాకరణంలో వావిలికొలనువారు 'కాలువులు. దవడలు' వీవియందు బుట్టిన యక్షరములు కాలవ్యములు అని అనుకాపించేరు. ఇది యిలాగ వుండగా 'ఆవులిండు' అనే పూర్వకవి ప్రయోగాన్ని ఏర్పరించి వేదంవారే 'ఆవలిండు' అని వ్రాసేరు. శ్రీ కాప్తిగారి

మతప్రకారం 'ఆవులిండు' లాగే 'ఆవలిండు' సాధుపయినప్పుడు ఎనోలకీ ప్రకారం దవుడ లాగే దవడకూడా సాధునేకదా : ఇదిగాక దవడ అనే శబ్దం ప్రయోగార్హమైనదే అని పూర్వకవి ప్రయోగాలు ఋజువు చేస్తున్నాయి.

వేదంవారి 'లిస్టు'లో దోషభూయిష్టమైన చివరి పదం మనుమడు. మనుమడు సాధువు. మనమడు అసాధువు అంటారు కాప్తిగారు. రామరాజభూషణుడు వసుచరిత్రలో 5 అశ్వాసం, 98వ పద్యంలో 'భవ్య గుణమంజి మనమరాలి మానసమున మనమరాలి మనమరాలి వివాహ సంక్రమము జూడ అని మనమరాలు అనేపదాన్ని చమత్కరించేడు. పజ్జలవారు వసుచరిత్ర వ్యాఖ్యలో 'సద్వ్యవహారగతము లగుటంజేసి యగ్రమ్యములును ప్రయోగార్హములు నను తలంపున రామరాజభూషణుడు ప్రయోగించి యుండునవి తోచుచున్నది.' అని యీ ప్రయోగాన్ని సమర్థించేరు. రామరాజభూషణునివంటి మహాకవి చేసిన ప్రయోగాన్ని వేదంవారు అసాధుపదం విద్వారం గానే వుంది. ఇదిగాక ఆంధ్రులచరిత్రలోను, పుడూరి నీతారామకాప్తిగారు వ్రాసిన ప్రశ్నోత్తర వ్యాకరణంలోను గోపీనాథ వేంకటకవీంద్రులు వ్రాసిన కృష్ణజన్మ ఖండమందు మూ మనమడు అనే ప్రయోగమే కనపడుతుంది. అందుచేత వారిని పొత్తములలో శ్రీ కాప్తిగారు పేర్కొన్న దోషాలు, దోషాలు కావని తేలిపోయింది.

బాగా, చాలా, కూర్పొని మొదలైన పదాలు కారేజీ క్లాసు పుస్తకాల నుంచి ఎత్తి చూసి అవి కుద్దమైన పదాలు కావని వేదంవారు దుయ్యబట్టేరు. 'బాగు' లేక బాగుగ అనేది సాధుప్రకృతి అనిన్నీ 'బాగా' అనేది గ్రామ్యమనిన్నీ ఎఫ్.ఎ. పరీక్షకు పఠవియైన నాటకంలోనే యీ అవశబ్దం గోచరమౌతున్న దనిన్నీ వేంకటరాయకాప్తిగారు అన్నారు. బాగా అనేది శిష్టజనసమ్మతమైన ప్రయోగం. ఇందులో ఉద్వారణ పౌలట్యం

వుంది. బాగరాజా, 'వాకాత్మజానికి బాగా తెలుసుమరా' అని తన కీర్తనలో తన అనేక పను రామచంద్రమూర్తికి వివేదించేడు. విజ్ఞానసర్వస్వం 1528వ పుటలో బాగుండును అని వుంది. వా. సుబ్బారావుగారి సులభ వ్యాకరణంలో 'ఏ తండ్రి బాగున్నాడు' అనే వాక్యాన్ని ఉదాహరణగా యిచ్చేడు.

'చాలా' అనే పదం తప్పు కాదు. లక్ష్మీ నారాయణీయంలోను, ద్వీరూపకోశంలోను దేశ్యనామార్థకోశంలోను వుంది. చాలన్ అనగా చాలినంత అనే అర్థం వుంది. అయితే 'అధికముగా' అనే అర్థం తెలియజేయడానికి 'చాలా' అవ్యయంగా సుమారు మూడువందల సంవత్సరాలనుంచి వాడుకలోకి వచ్చిందని గిడుగువారు చెప్పేరు. దీర్ఘంచేత అర్థవిశేషం ఏర్పడింది. చాలా అనే శబ్దాన్ని అధికముగా అనే అర్థంలో ఎందరో ప్రముఖ పండితులు ఉపయోగించేరు. మహాపండితులైన జయంతి రామయ్య పంతులుగారే ముక్తికేశ్వర శతకంలో చాలా లాభము గోరిన అని ప్రయోగించేరు. ఇందుమతీ పరిణయం, కవికర్ణ రసాయనం అనిరుద్ధచరిత్ర, విసవపురాణం, వాకిష్టరామాయణం వంటి యెన్నో గ్రంథాలలో 'చాలా' అనే ప్రయోగం వుంది. అందుచేత అది అవశబ్దం కాదు.

కూర్పొని, కూర్పొ, కూర్పొనెను వంటి పదాలు ప్రాచీన సాహిత్యంలో లేవు. వర్తమాన వ్యావహారిక భాషలో దేశమంతటా వున్నాయి. దాని కట్టమంచి రామలింగాశ్రి గారు అర్ధశాస్త్రం 150, 189, 203 పుటలలో 'కూర్పొని', 'కూర్పొనవచ్చును' అని వ్రాసేరు. నారసరాజు కాంతకవి వ్రాసిన కవిజన చకోర చంద్రోదయంలో కూర్పొని అనే ప్రయోగం అనేకచోట్ల వుంది. వెంకటగిరి మహారాజా వారి అస్థానకవిశ్వరులు గోపీనాథ వేంకటకవిగారు, 'కాలువయి రత్నవీణమున గూర్పొని యుండగ' అని వ్రాసేరు. పానుగంటివారు

(తిరునామ 8వ శీతోలో)

4. ఆంధ్రుల చరిత్ర - సంస్కృతి

—డా॥ నందూరి వేంకటసత్య రామారావు

చరిత్ర అంటే ఏమిటి? రాజులు కాదుల జీవిత విశేషాలు, ఆయా కాలాల లోని రాజులు కావించిన యుద్ధాలు, వారు నాశనము కావించిన రాజ్యాలు, వారు శత్రురాజులతో కావించుకొన్న సంధులు మాత్రమే కాక ఉత్పత్తి సాధనాలో, వాని మూలంగా సామాజిక సంబంధాలలో వచ్చిన మార్పులను కాలక్రమంలో వివరించడమే చరిత్ర అని భావించవచ్చును.

పికప్పుడు చరిత్ర రచనమంటే రాజకీయ చరిత్రమాత్రమే కాని నేడు చరిత్ర రచనావిజ్ఞు విపులీకరణమే సంస్కృతి చరిత్రకు బీజము కాగలిగింది. చరిత్ర రచనలో రాజకీయచరిత్ర, సంస్కృతి చరిత్ర జామ్మూ వారుమా అని భావించవచ్చును. మానవుని చిరకాల సంపాదిత విజ్ఞానమే మానవ సంస్కృతికి ప్రథమసోపానము గతానికి, వర్తమానానికి గల అన్యోన్య సంబంధాన్ని అర్థం చేసికొనే ప్రయత్నాన్ని పెంపొందించడమే చరిత్ర యొక్క ముఖ్య ధర్మం. చరిత్రలో భాగమే సంస్కృతి. సంస్కృతిలో అంతర్భాగమే భావ. చరిత్రలేని జాతికి సంస్కృతి ఉండదు. పువ్వుకూ తావికి ఉన్న సంబంధం చరిత్రకు సంస్కృతికి ఉంది, వాసునలేని పువ్వులుండవచ్చును కాని సంస్కృతిలేని జాతి చరిత్రఉండదు. ప్రజల ఆచారాలు, కట్టుబాట్లు - వారి జీతన విధానం మొదల కలిసి సంస్కృతిగా రూపొంది చరిత్రలో విడదీయలేనం, తగా కలిసిపోతాయి. కాబట్టి చరిత్ర

వెంట సంస్కృతి నీడలా వెన్నంటి ఉంటుంది.

కాబట్టి ఆంధ్రులు ఏయే కాలాలలో ఏ రాజకీయ బౌద్ధత్యాన్ని, సంస్కృతి సంపదను వారసత్వంగా పొందానో నూలంగా పరిశీలించటమే ఈ ప్రసంగ వ్యాసముష్యం.

రాజకీయ చరిత్ర

ఆంధ్రుల ప్రస్తావన మొట్టమొదటగా వికీరేయ బ్రాహ్మణంలో కనిపిస్తుంది. తెలుగువారు మొట్టమొదటగా చెప్పుకోదగినవారు కాలవాహనులు. ఈ కాలవాహన వంశస్థుల విజృంభణం శ్రీమంథ కాలవాహనునితో ప్రారంభమైంది.

ఈ కాలవాహన సామ్రాజ్యాధిపతులు విజయనగర కాలంలో సామ్రాజ్య భాగాలు సామంత ప్రభువుల స్వాధీన మయ్యాయి. అటువంటి సమయంలో శ్వశంత్రులైనవారు, ఇత్యుకులు, పల్లవుల ప్రతేకంతో ఇత్యుకులు వాటి రాజకీయ రంగం నుండి తిరోపాటులయ్యారు.

కాలవాహనుల పదపతక్షిణాపథంలో సామ్రాజ్య నిర్మాణాన్ని కావించిన వారు పల్లవులు. మీ పాలనను తెలుగు నేలనుండి తొలగించ ప్రయత్నించిన వారు ఆనంద గోత్రులూ, విష్ణువంశీనులూ.

తరువాత తెలుగు కేళాన్ని పరిపాలించిన వారు బృహత్పలాయనులు, ఆనంద గోత్రుకులు. కాలంకానుకులు, విష్ణువంశీ నులు, విష్ణువంశీనుల తరువాత వేంగిలో

కూర్పు చాళుక్యుల పరిపాలన ప్రారంభమైంది.

తెలుగు భావను ఆణింబి విశేష ప్రచారంలోకి తెచ్చి తూర్పుదిక్కినవారు కూర్పుచాళుక్యులు. తూర్పుచాళుక్యుల పరిపాలనను మూడుప్రధాన ఘట్టాలుగా విభజించవచ్చును. మొదటిఘట్టంలో వేంగీ రాజ్యం ప్రకాంతతను అనుభవించింది. రెండో ఘట్టంలో నిరంతర సంగ్రామాలు వాడిన, వేడిన రుచి చూచింది. మూడో ఘట్టంలో చోళులతో శయంధ కాంధ వ్యతిరేక ఏర్పరచుకోవటం, ఒకరి కొకరు

(7వ పేజీ తరువాయి)

నర్మదా పురుకుత్రీయంలోను సారంగధర నాటకంలోను కూర్పుని మాత్రమేకాక, విలుచుని కూడా ఉపయోగించేరు.

సుమారు 72 సంవత్సరాల కిందట జరిగిన యీ సాహిత్య సమరం గురించి చర్చించవలసిన అవసరం ఏముందనే ప్రశ్న సహజంగా ఉత్పన్నమవుతుంది. శిష్టవ్యావహారిక భాష హిమాలయగతి జాహ్నువీనవాహంలాగ ముందుకు సాగుతున్న యీ కాలంలో ప్రాచీన సాహిత్యజ్ఞానగలవారిని వేళ్ళమీద లెక్కపెట్టవచ్చును. అయితే ఏ కొందరు ప్రాచీన సాహిత్య పరిశోధకులో, నాడు, ఆంధ్ర సాహిత్య పరిషత్తులో శ్రీ వేదం వేంకటరాయకాప్రిగారు చేసిన ప్రపంచగళను సమీక్షించినప్పుడు వారికి కలిగే కంకలకు యీ రచన లఘుసమాధానంగా ఉపపరిస్తుంది. ఈ రచనలో వివరించిన విషయాలన్నీ అధినవ వాగమళాననురైవ గిడుగు వేంకటరామమూర్తి పంతులుగారు రచించిన ఆంధ్ర పండితవిషక్కుల భాషాభేషము అనే గ్రంథంలోవే. మీ అందరితోపాటు యీ విషయ వివరణకు నేనుకూడా ఆయనకే ఋణపడి వున్నాను. పాకంమాత్రం నాదే.

— స్వస్తి —

జాతీయ సాంస్కృతిక పక్షపత్రిక

సహాయం చేసుకోవటం, చివరకు చాళుక్య, చోళ రాజ్యాలు కలిసి పోవటం జరిగింది. తూర్పుచాళుక్య వంశస్థాపకుడు కబ్బ విష్ణువర్ధనుడు. ఈ వంశంలో జయ సింహవల్లభుడు, విజయాదిత్యుడు, మొదటిచాళుక్య భీమడు, యుద్ధమల్లుడు రాజరాజనరేంద్రుడు పేర్కొనదగిన వారు. రాజేంద్రుడు చోళసింహాసనాన్ని అధిష్టించటంతో చాళుక్యరాజ్యం, చోళ సామ్రాజ్యంలో అంతర్భాగమైంది. ఆంధ్రదేశంలోని మరికొన్ని భాగాల్ని బాణులు, నొలంబులు, వేములవాడ చాళుక్యులు, ముదిగొండ చాళుక్యులు పాలించారు.

ఆంధ్రదేశ చరిత్రలో ఒక ప్రముఖ ఘట్టాన్ని సృష్టించిన కాకతీయులు తెలుగుజాతికి ఒక వ్యక్తిత్వాన్ని కలిగించారు. కాకతీయ వంశంలో మొదటి ప్రభువు మొదటి వేతరాజు. ఈవంశంలో మొదటి ప్రోలరాజు, రెండవ వేతరాజు, రెండవ ప్రోలరాజు, రుద్రదేవుడు, గణపతిదేవుడు, రుద్రాంబ, ప్రతాపరుద్రుడు పేర్కొనదగినవారు. ప్రతాపరుద్రుని కాలంలోనే ముస్లిం సేనానులు కాకతీయ రాజ్యంపై దండెత్తారు. అనేక యుద్ధాలలో ముస్లింలను అరిచి ఓడించాడు. చిట్ట చివరకు వారి చేతిలో ఓడిపోయి బందీ అయ్యాడు. కాకతీయ సామ్రాజ్యం ఢిల్లీ సామ్రాజ్యంలో భాగమైంది.

ప్రతాపరుద్రుని సేనాని గజసాహిణి అన్నయి డెబ్బయిరెండు మంది సామంతి రాజులను సమీకరించి ఆంధ్రదేశంనుంచి ముస్లిం సైన్యాలను తరిమివేయడానికి ప్రయత్నించాడు. వీరు ముసునూరు ప్రోలయ నాయకుని నాయకుడుగా ఎన్నుకొన్నారు. వీరు ప్రోలయనాయకుని నాయకత్వంలో ముస్లిం సైన్యాలను ఆంధ్రదేశంనుంచి తరిమివేయడం ప్రోలయ నాయకుడు తీరాంధ్రపాలనను కాపాడు

నాయకునకు అప్పగించాడు. కాలగతిలో సామంతులందు అనైక్యత ఏర్పడింది. దీని వల్ల ముసునూరి నాయకులు ఓరుగల్లు లోను, పద్మనాయకులు రాచకొండ లోను, యాదవులు విజయనగరంలోను, రెడ్లు కొండవీడులోను, మంచికొండ నాయకులు కోరుకొండలోను, కొప్పుల కుటుంబంవారు పికాపురంలోను పాలించారు. ఈ అల్లకల్లోల పరిస్థితులలోనే ముస్లిం సేనాధిపతులు కొందరు గుల్బర్గా రాజధానిగా బహమనీ రాజ్యాన్ని స్థాపించారు. ఈ రాజ్యస్థాపకుడు అల్లాఉద్దీన్ బహమన్ షా. తరువాత ఈబహమనీ రాజ్యం విడుదలై రాజ్యాలుగా అయ్యింది. వీనిలో గోల్కొండను పాలించినవారు కుదుబ్ షాహీవంశస్థులు. కాలక్రమంలో గోల్కొండ రాజ్యం మొగలాయి రాజ్యంలో ఒక 'సుబా' అయింది. దీనిలో కుదుబ్ షాహీల పరిపాలన ఆంతరించింది. ఔంగజీలు అనంతరం దక్షిణదేశపు కుబేదారుగా ఉన్న 'నిజామ్ - ఉల్ - మల్క్ అసఫ్ జా' స్వాతంత్ర్యాన్ని ప్రకటించుకొన్నాడు. ఈతని రాజ్యం పూర్వపు గోల్కొండకు ప్రతిబింబం. తరువాత కాలంలో ఆంగ్లేయులు, ఫ్రెంచివారి అధికార పోరాటంలో తెలుగుగడ్డ రెండుభాగాలై ఒకటి ఆంగ్లేయుల పాలనలో, మరోభాగం సైబాం పాలనలో ఉండటం జరిగింది. భారతీయులు జరిపిన స్వాతంత్ర్య పోరాటఫలితంగా, ఆంగ్లేయుల పాలనలోని భాగం 1947 ఆగస్టు 15 న స్వాతంత్ర్యము పొందింది. తెలంగాణా ప్రజల పోరాట ఫలితంగా సైబాం పాలన నుండి 1948 సెప్టెంబరు 13 న విముక్తి చెంది భారత యూనియన్ లో భాగమైంది. ఆంధ్రుల చిరకాల వాంఛితమైన సమైక్య ఆంధ్రప్రాంతము 1956 నవంబర్ 1 ఆంధ్రప్రదేశ్ గా అవతరించింది.

పరిపాలనా విధానం

ఆంధ్రదేశాన్ని పరిపాలించిన కాకతీయవాహనులు వారసత్వపు రాచరిక వ్యవస్థను గ్రహించారు. ఈవ్యవస్థలో రాజ్యాధికారం 'వంశపురుష పరంపరాగతి'. వీరు సామ్రాజ్యాన్ని ఆహారాలుగా విభజించారు. ఉదాహరణకు పోషారావార, గోవర్ధనావార మొదలైనవి. ఆహారాలు కొన్ని గ్రామాలుగా విభజింపబడేవి. ఈగ్రామాధికారులను 'గామిక' 'గ్రామణి' అని వ్యవహరించినట్లు గాధాసప్తతి వలన తెలుస్తున్నది. అనాడు భరుకచ్చ, ప్రతిష్ఠానం, తిగర, నాసి, ధాన్యకటకం, విజయపురి మొదలైన నగరాలుండేవి. ఈనగరాలలో నిగమసభలుండేవి. ఇవి నగరంలోని వాణిజ్య వ్యవహారాలను చూచేవి. ఇత్యాదులు మొదలైనవారు కాకతీయవాహనుల పరిపాలనా విధానాలనే అనుసరించారు. వీరి కాలంలో పన్నుల విధింపు తగవుల పరిష్కారానికి ప్రత్యేకంగా న్యాయనిర్వహణాధికారం గల వ్యవస్థ ఉండేది. అనాడు జరిమానా, దేశబహిష్కారం, మరణం మొదలైనవి క్రిలు.

పల్లవులు తమ రాజ్యాన్ని రాష్ట్రాలుగా, పథాలుగా విభజించారు. వీటికి అధికారులుగా రాజకుమారుల్ని నియమించేవారు.

తూర్పు చాళుక్యుల పాలనావ్యవస్థపై రాష్ట్రకూటులు, చోళుల ప్రభావం ప్రసరించింది. స్థానిక అవసరాలకు అనుగుణంగా మార్పులు జరిగాయి. ఈవ్యవస్థలో రాజ సర్వాధికారులు కలిగినవాడు. వీరి కాలంలో రాజ్యాన్ని "విషయం, కొట్టం"గా విభజించారు. వేగీరాజ్యంలో ముప్పైవిషయాలున్నట్లు కాసనాల వల్ల తెలుస్తుంది. రాజు పర్యవేక్షణలో ఉన్న కేంద్రంలో పాటు చిన్న చిన్న సామంత

రాజ్యాలు కూడా ఉండేవి. ఎలమంచిలి పితాపురం మొదలైనవి. వీరి కాలంలో కులపంచాయతులు, గ్రామస్వామిస్థానాలతోపాటు మండలాధిపతులు ఏర్పరచిన స్వామిస్థానాలు స్వామివిచారణ కావించేవి. సాక్ష్యం లభించకపోతే దివ్యుల ద్వారా (Trial by ordeal) స్వామిని నిర్ణయించేవారు.

కాకతీయులు పరిపాలనా సౌలభ్యం కోసం దేశాన్ని 'నాడు'లుగా విభజించారు. ఈ నాడులను 'విషయం, మండలం' అనేవారు. పాకనాడు, కమ్మనాడు మొదలగునవి. తరువాత విభాగం 'స్థల' పింగళిస్థల, గంగాపురస్థల మొదలైనవి. ఈ 'స్థల' లనే కొన్నిచోట్ల 'నీరు', కొట్టం, వాడి అనేవారు. వీరు స్వామి నిర్ణయంతో సంప్రదాయాన్నే అనుసరించేవారు. ప్రత్యేక నేరాలను విచారించటానికి ధర్మాసనాలు, అష్టదశవర్ణాలవారి నేరాలను విచారించటానికి సమయ సభలుండేవి. తగాదాలను పరిష్కరించటంలో సహాయపడటానికి ప్రాడ్వివాకుడు ఉండేవాడు.

రెడ్డిరాజులకాలంలో నీమ ముఖ్యవిభాగం, ప్రతి నీమలోను నాయంకరాలుండేవి. నాడుస్థలం, గ్రామం అని విభజించినారు స్వామివ్యవస్థ ప్రాచీన పద్ధతిలోనే ఉండేది.

విజయనగర రాజులు సామ్రాజ్యాన్ని 'రాజ్యాలు'గా విభజించారు. ఈ రాజ్యాన్ని అనేక నీమలుగా విభజించారు. ఈ నీమలను స్థలాలుగా, స్థలాలను గ్రామాలుగా విభజించారు. స్వామి వ్యవస్థ సంప్రదాయపద్ధతిలోనే నడిచింది.

గోల్కొండ రాజ్యాన్ని ఆరు రాష్ట్రాలుగా విభజించారు. రాష్ట్రాన్ని 'తిరిఫ్' అంటారు. గోల్కొండ రాజ్యం మొగలాయి సామ్రాజ్యంలో అంతర్భాగమైన

తరువాత స్కార్గురు, తురగణా అనే విభజన జరిగింది. గోల్కొండ సుల్తాన్ స్వయాధికారి. ఈయన తాను దేవుని ప్రతిరూపం అని భావించేవాడు. కాబట్టి ఈయనే కాసునకర్త, స్వామిధికారి, సర్వస్వస్వాధికారి కూడా. ఈయనకు 'కుల్లన్-ఇ-కింగామ్' అనే సలహాసంఘం ఉండేది. కుతుబ్ షాహీల కాలంలో దేశపాండే, రాణీదార్, దేశ్ ముఖ్ మిజాందార్, తిల్ కర్నీ, కుల్ కర్నీ మొదలైనవారు ఉండేవారు. గ్రామ పంచాయతులు గ్రామ పాలన చేసేవి. ఈ కాలంలో స్వామి విచారణకు కులసంఘాలు బ్రాహ్మణ సభలుండేవి. విచారణ సమయంలో సుల్తానుకు హిందూ ముస్లిం పండితుల సహాయం ఉండేది. ఇక ఆంగ్లేయుల కాలంనాటి పరిపాలనావ్యవస్థ, స్వామివిచారణపద్ధతి మిదిదితే.

మ త ము

కాతవాహనులకాలంలో ఆంధ్రదేశంలో జైన, బౌద్ధ మతాలు ప్రచారంలో ఉన్నాయి. వైదిక మతంలోని లోపాలను ఆధారం చేసికొని బౌద్ధ, జైన మతాలు ఏర్పడటంతో వైదికమతం తన పూర్వ వైధవాన్ని కోల్పోయింది. అటువంటి సమయంలో వైదిక మతాభిమానులైన కాతవాహనులు ఆ మతసంరక్షణకు పూనుకొన్నారు. కాతవాహనులలో మొదటి రాజు జైనమతాభిమాని. కాని తరువాత కాలంలో వైదికమతాభిమాని అయినాడు. కాతవాహన ప్రభువులు వైదికమతాభిమానులైనప్పటికీ బౌద్ధ మతస్థులకు దాసాలు చేసినట్లు తెలుస్తుంది. కాతవాహనుల అనంతర కాలంలో కూడ వైదిక, బౌద్ధ, జైన మతాలు అభివృద్ధి చెందాయి. కాని బౌద్ధసన్యాసుల వైదిక పరివర బౌద్ధుల పరివరానికి దాగిపోయింది. చివరకు ఈ మతం తిలుగుదేశంలో నామ

తూపాలు లేకుండా పోయింది. బౌద్ధ మతంలోన జయానం అనే శ్రోత్రవిధానం ఏర్పడటంతో, తాంత్రికపూజలు, రహస్య క్రియాకలాపాలు ఇందులో చోటు చేసికొన్నాయి. తరువాత శక్తి పూజలు ప్రారంభమయ్యాయి. జైనమతం విఘ్నవందితులకాలం వరకు స్వామిప్రేరేపించేది, వారి కాలంలోనే తన ప్రాధాన్యాన్ని పోగొట్టుకొంది. వైదికమతం తెలుగు నేలపై తన స్థానాన్ని సుస్థిరం చేసికొంది.

తూర్పు చాళుక్యుల కాలంలో మత సంగం ఎన్నో మార్పులు జరిగాయి. క్రీ. శ. 5, 6 శతాబ్దాల అనంతరము బౌద్ధం తెలుగుగడ్డయిన అంతర్భాగమైంది. కాని జైనమతం నిలబడింది. తూర్పుచాళుక్య ప్రభువుకు కుబ్జ విఘ్నవర్ధనుని మహారాణి అమ్మలదేవి 'నిడుంబి వసివి' నిర్మించి దానికి ఒక గ్రామాన్ని దానం చేసింది. రెండవ అమ్మరాజు తన భార్య చామెకాంబ కోరికపై జైనులకు కలుచుంబరు దానం చేశాడు. కాని క్రీ. శ. 8, 9 శతాబ్దాలలోని మతసంఘర్షణలవల్ల జైనమతం అడుగంటింది. దీనికితోడు చోళచాళుక్యులకు జరిగిన యుద్ధాలలో చోళులు ఆంధ్రదేశంలోని జైనక్షేత్రాలను నాశనం చేసినట్లు తెలుస్తుంది. ఈ సమయంలోనే జైవంలో కాలానుగుణ్య వంటి తీవ్రమతవాదులు ఏర్పడ్డారు. జైన మత నిర్మూలన చేసే శైవులనుండి జైనులను రక్షించటానికి ఆనాటి ప్రభువులు పూనుకోలేదు. జైనఆలయాలు, జైనవిగ్రహాలు ధ్వంసం అయ్యాయి. ఈవిధంగా జైనమతం ఆంధ్రదేశంలో క్షీణించింది. తూర్పుచాళుక్య ప్రభువులు వైదిక మతాభిమానులు. వీరిలో పరమభాగవతులు, పరమ మోహిశ్యరులూ ఉన్నారు. చాళుక్యులు, చోళులు జైవమతాన్ని అభిమానించే

వారు. వెలనాటి చోడులు వైష్ణవమతాన్ని అభిమానించేవారు.

కాకతీయుల కాలంలో వీరశైవం ఎక్కువగా వ్యాపించింది. గణపతిదేవుడు, రుద్రమంబుల కాలంలో శైవంలో కాలాముఖులు, పాశుపతులు, కాపాలికులు మొదలైనవారున్నట్లు త్రిపురాంతకం, మార్కాపురం కాసనాలవల్ల తెలుస్తుంది. కాకతీయులు శైవమతాభిమానులైనప్పటికీ వైష్ణవాన్నికూడా ఆదరించేవారు. నెల్లూరు, నందలూరు, తిరుపతి మొదలైనవి వైష్ణవక్షేత్రాలుగా ప్రసిద్ధికెక్కియి. హరిహరులకు ఆభేదం కల్పించి వైదిక మతాన్ని ప్రచారం చేయాలనే తిలపు కొందరికి కలిగింది. తిక్కన ప్రభావం వల్ల గణపతి దేవచక్రవర్తి వైదిక మతాభిమాని అయ్యాడు.

రెడ్డి రాజుల కాలం నాటికి ముస్లిముల ప్రభావం ప్రబలింది. ఈ ప్రభావం నుంచి వైదిక మతాన్ని, సంస్కృతిని కాపాడాలనే దీక్ష ప్రభువులలో కలిగింది.

విజయనగర ప్రభువులు 'వేదమార్గ ప్రతిష్ఠాపనాచార్యులు' అయినప్పటికీ వీరు జైన, ఇస్లాం, క్రైస్తవ మతాలను కూడా పోషించారు. మతాన్నిటిని సమదృష్టితో చూచారు.

కుతుబ్ షాహీ ప్రభువులు ఇస్లాం మతాన్ని అభిమానించినప్పటికీ, ఎక్కువగా మతసహనాన్ని ప్రదర్శించినట్లు తెలుస్తుంది.

క క య

శిల్పం:- కాలవాహనుల కాలంలో ఆంధ్రదేశం శిల్పకళానిలయం. కాలవాహనుల కాలానికి చెందిన శిల్పం శేవలం బౌద్ధనిర్మాణాలకు చెందినది. ఈ బౌద్ధ నిర్మాణాలలో ముఖ్యం స్థూపచైత్య విహారాలు. అమరావతి, జగ్గయ్యపేట, భట్టి

ప్రోలులోగల స్థూపాలు మిక్కిలి ప్రాచీనమైనవి. కాలవాహన సామ్రాజ్యానంతర కాలంలో బౌద్ధనిర్మాణాలు క్రమంగా తగ్గుతులు పట్టాయి. ఇత్యువ ప్రభువైన ఎహువల భాంతి మూలం కాలం నుండి దేవాలయ నిర్మాణం అధికం అయింది. తూర్పు చాళుక్య ప్రభువులు కొన్ని దేవాలయాలు నిర్మించారు. వీరి సామంతులు ఆలయాలు నిర్మించటమే కాకుండా బీర్లదేవాలయోద్ధరణ కార్యక్రమాలను చేపట్టేవారు. ఈ ఆలయాల నిర్మాణంలోని స్వతంత్ర శైలి తూర్పు చాళుక్యరీతిని స్పష్టపరుస్తుంది. పాలం పేటలోని రామప్పదేవాలయం, ఆలం పురం, ఆహోబిలం, కాళేశ్వరం, మంధని దేవాలయాల శిల్పాలలో కాకతీయ శిల్పకళాపద్ధతి కనిపిస్తుంది. ఆనాటి దేవాలయాలు మందరశిల్ప విశ్వాసాలకు నిదర్శనాలు. విజయనగర రాజుల కాలంలో కొలాటనృత్యాలను గోడలమీదచిత్రించేవారు. ఎన్నో గజకాలము మహమ్మదీయ శిల్ప సంప్రదాయానుసారంగా నిర్మించారు. లేపాక్షి దేవాలయం విజయనగర శిల్ప కళాప్రతిభకు నిదర్శనం. మహమ్మదీయ ప్రభువుల కాలంలో హిందూ మహమ్మదీయ వాస్తు విజ్ఞాన ధోరణులు సమ్మిళితం అయ్యాయి. గోల్కొండలో ముల్తాన్ కులీ నిర్మించిన భవనాలు హిందూ పర్షిన్ నిర్మాణరీతులను కలిపిన్నాయి.

చిత్రలేఖనం:- కాలవాహనుల కాలంలో చిత్రలేఖనం వ్యాప్తిలో ఉన్నట్లు గాధాసప్తతివల్ల తెలుస్తుంది. ఆనాటి వారు గోడలమీద రామాయణ, భాగవతాది పురాణగాథలను చిత్రీకరించి కొన్నట్లు గాధాసప్తతిలోఉంది. కాకతీయుల కాలంలోని చిత్రలేఖన విధానం నాటి సాహిత్యం వల్ల తెలుస్తుంది. రెడ్డి రాజులకాలంలో కూడా గోడలమీద

చిత్రాలు లిఖించేవారు. ఆనాటి వారు బొమ్మను తూరికతో గీచేవారు. విజయనగర రాజుల కాలంనాటి చిత్రకళపై పోర్చుగీసు చిత్రకళా ప్రభావం కనిపిస్తుంది. గోల్కొండ సుల్తానుల కాలంనాటి చిత్రకళలో హిందూ పారశీక సంప్రదాయ సమ్మేళనం కనిపిస్తుంది. కొంతవరకు పాశ్చాత్య సంప్రదాయ ప్రభావం కూడా కనిపిస్తుంది.

నృత్యం, సంగీతం:- తూర్పు చాళుక్యుల కాలంలో దేవాలయాలలో దేవదాసీలు ఉండేవారు. వీరు తలితకళలను అభ్యసించేవారు. ఆలయాలు, రాజాస్థానాలు నృత్యసంగీతాలను పోషించేవి. గురగ విజయాదిత్యుడు గాంధర్వవిద్యా వికారద చెల్లవ్వకు అత్తరి గ్రామంలో మోక్ష్యం ఇచ్చాడు. నృత్యవార్యగోష్ఠులు సాగేవని చేబ్రోలులోని ఒక శిల్పం ద్వారా తెలుస్తుంది. వీణ, పిల్లనగ్రోవి, మృదంగం వంటి వాద్యాలు ఆనాటి శిల్పాలలో కనిపిస్తున్నాయి. కాకతీయుల కాలంలో కూడ వాద్య సంగీత గోష్ఠులు సాగేవి. మొరజ, అవజ, కావళి, వీర మద్దల, మద్దల మొదలైన వాద్యవిశేషాలుండేవని నాటిసాహిత్యం వల్ల తెలుస్తుంది. గోల్కొండ ప్రభువుల కాలంలో కొలువులలోను, దేవాలయాలలోను, వివాహోద సమయాలలోను నృత్యప్రదర్శనలు జరిగేవి. మాచివూడి భాగవతులు నాటకప్రదర్శనంలో పేరు పొందారు.

సాహిత్యం :- తూర్పుచాళుక్య ప్రభువులు తెలుగుసాహితీ వికాసానికి ఎంతగానో కృషిచేశారు. రాజరాజనరేంద్రుని కాలంలో భారతాంధీకరిణ ప్రారంభమైనది. కాకతీయులకాలంలో పూర్తి కావించబడినది. కొంతభాగం రెడ్డిరాజుల కాలంలో పూర్తి అయింది. తూర్పు చాళుక్యయుగం నుండి నేటివరకు సం

స్కృతాంగ, పారశీక కావ్యవాదములే కాక ప్రబంధము, శతకము, నవల, కథానిక వంటి ఎన్నో ప్రక్రియలలో తెలుగుసాహిత్యం అభివృద్ధి చెందింది.

వేషధారణ:- నాటి స్త్రీ పురుషుల వేషధారణ నాటి శిల్పాలలోను, సాహిత్యంలోను కనిపిస్తుంది. నాటివారు అలంకరణ ప్రియులు, చెవులకు కమ్మలు, కంఠానికి హారాలను మోచేతుల వరకు కంకణాలను, పాదాలకు అందెలను ధరించేవారు. వీరు కేకాలంకరణలో చాలా శ్రద్ధ వహించేవారు. కొందరు స్త్రీలు జాట్లను చుట్టగా చుట్టుకొని లేదా జడను వేసి కొని లేదా ప్రక్కలకు జాట్లను ముడివేసి కొని కొవ్వలాగా అలంకరించుకొనేవారు. పురుషులు తలపాకను లేక శిరోభూషణాలను ధరించేవాడు. ఆకాలంలో పూర్తి అలంకృతాలైన తలపాగాలు కూడా ఉండేవి. తెలుగుకావ్యాలలో నాటి వారి వేషధారణను గూర్చి చక్కగా వర్ణింపబడినది.

ఆచార వ్యవహారాలు:- తెలుగుదేశంలోని ఆచార వ్యవహారాలు నాటి కాస నాల్గవ శతాబ్దం, సాహిత్యంవల్ల మనకు తెలుస్తున్నాయి. సంఘంలో వెలివేయటం, నూర్య చంద్ర గ్రహణ సమయాల్లో దానం చేయటం, ఆబోతుకు అచ్చువేసి వడలటం, వీరతాంబులమివ్వటం, ప్రమాణాలు చేయటం, ప్రయాణసమయాలలో శకునం చూడటం వంటి ఎన్నో ఆచారాలుండేవి. ఋణపత్రాలను వ్రాసి ఋణాలను తీసికోవటం, ఆ పత్రాలపై పాడులు సంతకాలు చేయటం వ్యవహారంలో ఉండేది.

పండుగలు:- తెలుగువారి జీవన విధానంలో పండుగలు ఎంతో ప్రాధాన్యాన్ని సంతరించు కొన్నాయి. తెలుగువారు ఏడాది పొడుగునా ఏదో ఒక పండుగ ఉగాది, శ్రీరామనవమి, జన్మాష్టమి,

5. వ్యాధ గీత

డా॥ నందుల గోపాలకృష్ణమూర్తి

క. వేదములకు నభిల స్యుతి

వాదములకు బహుపురాణ

వర్ణంబులకున్

వాదైన చోటులను దా

మూల ధర్మార్థ కామమోక్షనీతికన్.

భారతమునకు పంచమ వేద మను ప్రఖ్యాతి వచ్చుటకు కారణము తిక్కన మహాకవి సముచితముగ ప్రస్తుతించెను. వ్యాసమహర్షి అల్లారుమొద్యుగ పెంచుకొన్న వాఙ్మయోద్యానమున భారతము పారి జాతము. మౌనవారికి చతుర్విధ పురుషార్థములను పరస్పర వైరుధ్యము కలుగకుండ సాధించు సుపాయము కొంత సమ్యక్తముగ నుపదేశించుమహాకావ్యము అంద్ర మహాభారతము. ఆధునిక కాలమున మౌన వులందఱు బుట్టలు బ్రద్దలు కొట్టుకొను సమస్యలకు సర్వజన సమ్మతమైన పరిష్కారము భారతము నూచించుచున్నది. గాంధీమహాత్ముడు భారతమునకు ప్రాణ సారములైన సత్యము, అహింసలను సాధనములుగ చేసికొని రాజనీతిలో నీతిని మేళ

వినాయక చవితి, దసరా, దీపావళి, సంక్రాంతి, మహాశివరాత్రి, నాగుల చవితి చేసికొంటారు. ఈ పండుగలు పబ్బాలు తెలుగువారి సంస్కృతి ప్రతీకలు.

ఇది సంక్షిప్తంగా తెలుగువారి చరిత్ర, సంస్కృతి.

ఆకాశవాణి ప్రసంగము - విశాఖపట్టణము 18-12-1989.

వించి భారతదేశమునకు స్వాతంత్ర్యము సముపార్జించిన సంగతి జగద్విరమ.

ఈనాడు ప్రపంచమున ఆకాంతి, రక్తపాతము, హింసకు కారణము మౌన వుని స్వార్థపరత్వము. ఈ విశ్వమును అవలు రాలని వూలువాడని వసంతరామ ముగ రూపొందించుటకు సాహిత్యమే ఉత్తమ సాధనము. శ్రీకృష్ణపరమార్థ, నిష్కామకర్మయోగియైన అర్జునునకు భగవద్గీతామృతమును కర్ణి చెను. ధర్మవ్యాధుని కథలో ఒక కిరాతుడు బ్రాహ్మణునకు భగవద్గీతలోని సారము నుపదేశించెను వృత్తి ఏదైనను, సత్వైత్తము కలిగిన వ్యక్తియే పూజనీయుడు, జితేంద్రియుడు, సత్యవాదియు, స్వధర్మ నిర్వహణదక్షుడు, మాతాపితృ భక్తుడు మన ధర్మవ్యాధుడు. వేదము చదివినను, కామక్రోధములకు బానిసయైనవాడు, క్రత్న దైవము అగు శిలిదండ్రులను గాలికి వదిలిపెట్టిన బ్రాహ్మణుడు కాశకుడు. ధర్మవ్యాధుని ఉపదేశము వ్యధగీతగ పరిమళించుచున్నది.

కాశకుడను బ్రాహ్మణుడు ఒక చెట్టు క్రింద కూర్చుని యుండగా కొక్కర రెట్టవేయటచే ఆతని కోపాగ్నికి ఆ కొక్కర బలియైనది.

అంత మధ్యాహ్నముగుటచే, ఆకలిచే పీడితుడై సమీపగ్రామమున పతివ్రత ఇంటికేగి భిక్షయడిగెను. అదేసమయమున ఆ పతివ్రతభర్త గ్రామాంతరము వెళ్ళి అలసిపోసివచ్చెను. ఆ గృహిణి భర్తకు పరిచర్యచేసి, బ్రాహ్మణునకు భిక్షవేయటకు వచ్చెను. ఆ అవమానమునకు కాశకుడు ప్రళయ కాయద్రుడై ఇంటి ముంగిటకు వచ్చిన అతిధికంఠే భర్త 'ఎక్కచా?' అని గద్దించెను? ఆ పతివ్రత దివ్యదష్టిచే కాశకుని వృత్తాంత మరసి వినయమధురముగ, ఇంతక్రిత మీ బ్రాహ్మ

మనని కోపమునకునోయలేని కొక్కర మర
ణింపినదని, త్రోధమోహములను జయం
చిన వ్యక్తియే బ్రాహ్మణ గౌరవము
పొందునని మెత్తగ మంకలించి, మిథిలా
గౌరవమునకు వెడలి, ధర్మవ్యాధుని
సేవించి ధర్మనూత్నము గ్రహింపుమని
హితోపదేశముచేసెను. ధర్మవ్యాధుడు,
కాకికుని నిమిత్తముగ చేసి కొని చేసిన
ధర్మోపదేశము అధునిక యుగమున కుప
యోక్తము. మానవుడు తనకు అభ్యుపైస
ఉద్యోగమునకు త్రికరణకుద్ధిగ న్యాయము
చేయవలెను. వృత్తినిబట్టి వ్యక్తిని గౌర
వించరాదు. వృత్తము (నడువడి) గౌరవా
గ్నము. అన్ని పాపములకంటె త్రోధలోభ
ములు, నరక ద్వారములు. ఈరెండు బలహీ
నతలను జయించినవాడు పరమధార్మికుడు.
నేడు సంక్లిష్టమైన యుగములో మానవు
నకు, అధర్మము ధర్మమువలె, గడ్డికప్పిన
నూయివలె గోచరించుచున్నది. అందుచే
మహాపురుషుల నడువడి మార్గదర్శకము.
అయినచో శిష్టులను గుర్తించుట ఎట్లు?
ఇది చిట్టప్రశ్న. దానము, సత్యము, తపము,
యజ్ఞము, ఋణాత్వము, కామలోభవర్జ
నము, గురుజన కుకూష, అత్రోధము,
సంతోషము, అధ్యయన నిరతి, దాంబి
కము లేకపోవుట, దైన్యము లేకపోవుట,
నాస్తికగోష్ఠి లేకపోవుట, భూతదియ,
ఈ గుణబాహుళ్య మన్నవారు శిష్టులు.
ధర్మములు త్రివిధములు. (1) వేదవిహిత
ములు (2) కాస్త్రవిహితములు (3) శిష్ట
చరితములు. వేదచోదితములు, కాస్త్ర
విహితములు సామాన్యముల అందుబా
టులో నుండవు. శిష్టులగు శ్రీరామ, ధర్మ
జాల ఛరిత్ర అనుసరణీయము.

అ హింస

ఇది హింస, ఇది అహింస అని నిర్దే
శించి చెప్పుట చాల కష్టము. హరిటడు,

వైశుణ్యముతో భూమిని దున్నునపుడు,
ఆతని నాగలి కట్టునకు అనేక ప్రాణులు
చచ్చిపోవుట లేదా? మనము త్రాగునీటిలో,
పీల్చు గాలిలో అనేక ప్రాణులు చచ్చి
పోవుట లేదా? మానవుడు హింస
చేయుట జరుగుతున్నదని భావించినచో
జీవయాత్ర ప్రతిక్షణము ఒక అడుగునను
ముందుకు సాగునా? ఈ తమ ధర్మాచరణ
ములో ఒకింత హింస జరిగినను అది
హింస కాదు. వైద్యుడు రోగియొక్క
దుష్టాంగము ఖండించి శేషాంగము రక్షిం
చుట కూడ హింస అగునా?

సత్యము

దీనికి భారతకారుడు చక్రని వ్యాఖ్యా
నము చేసెను. భూతహితమే సత్యము.
ఒక రోగి, పుట్టెడు రోగముతో వచ్చి
వైద్యుని ఆశ్రయించినపుడు, ఆ రోగికి
తాను బ్రతుకు ఆక కలదా? అని దైన్య
ముగ ప్రశ్నించెను. అపుడు వైద్యుడు
అసత్యమైనను పలికి, ఆ రోగికి ఆకాకిరణ
మాదయింప చేయుట ధర్మము కాదా?
ధర్మనూత్నము అతిగవానమైనది.

కర్మ మహత్వము

కర్మఫలమును ఆత్మను గుణముగ త్రిపు
కొనుట మన చేతిలో లేదు. ధర్మచిత్తులు
చేయు కార్యములు ఎందుకో ఫలించుట
లేదు. ప్రాణులు, దుష్టులు అల్పప్రయ
త్నముచేతనే విశేష ఫలమును పొందు
చున్నారు. పురుషుడు కర్మాధీనుడు కాక
పోయినచో, అపదలు, వ్యాధులను, మర
ణమును ఏల నివారించుకొనుటలేదు?
మానవుడు విషయజ్ఞానమునకు మూలమైన
మనసును స్వాధీనము చేసికొనవలెను.
ఇంద్రియములందైన పురుషుడు గాఢ
రాగంబున కరగును. రాగము కలన
లోభము తిరమగును. లోభికి దయ, దాక్షి
ణ్యము లుండవు. సమద్ధతవృత్తితో పాప

నేటి స్థితి

శ్రీ గౌరీభట్ల రఘురామశర్మ అవధాని

సీ॥ హత్యలు వృష్టించి హనియింతురొకచోట
కక్షలతో కి తిక్కటి వచ్చి
కులమతంబులు రేచ్చిగొట్టియు నొకచోట
కొంపలుగూర్చి గగోలుదెచ్చి
రాజకీయముచేత రాజ్యంబు లొకచోట
పొసగక పొగనెగల్ పుట్టుకొచ్చి
దొంగతనము మానభంగంబు లొకచోట
వికటాటహాసంబు నేర్చి హెచ్చి

గీ॥ ధరణి దట్టలగ బ దు జరిగుచుండె
పొరజీవనస్థితియు దేజారుగాగ
దిక్కుదోచని నేతలు దిక్కుమనగ
దిగులుగావుండి మన భరతదేశ జనని.

చ॥ భరతప్రదేశ మిద్ది బహుభాషల సంగమ
సారమిద్ది ను
స్థిరతకు శీలసంపదకు జీవనదీ
సుగమముగన్ నిరం
తరమున నంత స్నేహఫలదాయక
మమ్యి విశిష్టమై నుం
దర ధరహాసభారతికి దాసుడనై
ప్రణమిల్లుచుండెదన్.

—0—

కార్యములకు ఒడిగట్టును. అట్టివాడు
పెద్దవాడు చెప్పినను వినడు. కుజనుల దెస
ప్రీతి కలుగును. ఇట్టి వ్యక్తికి త్రికరణము
లకు పొంతన మాండదు. సర్వభూతములం
దున్న పరమేశ్వర సందర్శనము చేయ
వలెను. ధర్మవ్యాధుడు, ఇత విజ్ఞానో
న్నతి పొందుటకు కారణము స్వధర్మా
చరణము, జననీ జనక సమారాధనము,
సర్వేశ్వరార్పణ బుద్ధికో కర్మాచరణము
చేయుటచే కలిగినదని విన్నవించెను.

పిమ్మట ఆత్మ నిశ్చల్యము, పరమ
బ్రహ్మము పొందు విధ ముపదేశించెను.
ఈ చిన్నకథలో మహామనీషిమైన వ్యాస
మహర్షి పూరితములలో నూత్రమువలె
భగవద్గీతా మృతమును అనుసంధించెను.

0—0

విజయనగరం : గురజాడ స్మారక శిల్ప కేంద్ర గ్రంథాలయంలో స్థానిక పాహితీ మిత్ర సమాఖ్య విజయభావన 28-8-1990 మంగళవారం సాయంత్రం “విజ్ఞాన వీచికలు” కార్యక్రమాన్ని నిర్వహించింది.

విజయనగరానికి చెందిన హ్యూమన్ అబ్జర్వర్ మరీయ ‘మెరిట్’ అసోసియేషన్ అధ్యక్షుడు అయిన డా॥ పి. భాస్కరరావు ప్రధాన వక్తగా పాల్గొని ‘మానవ జీవనిర్మాణ నిర్మాతల’ అనే విషయంపై పోదాభారణ ప్రసంగం చేసాడు.

మానవ దేహంలో ప్రత్యేకంగా అభివృద్ధి చెందిన ప్రత్యుత్పత్తి వ్యవస్థతో బలీయమైన విభేదనం వుందని తన పరిశీలనా ఫలితముల ద్వారా శాస్త్రయుక్తంగా ఈ విషయాన్ని ఋజువుపరచగలనని డాక్టర్ భాస్కరరావు చెప్పగా, ఈ వ్యక్త్యాన్ని శాస్త్రజ్ఞులు సామాన్య ప్రజానీకానికి అవగాహన అయ్యే రీతిలో వివరిస్తే అది మానవాళి మనుగడకు ఎంతో వుపయోగకరంగా వుంటుందని సూచించారు.

పురుషుని దేహమందలి కుడి ఎడమ వ్యవభాసించి విడుదల కాదనీ, కుక్రకణాల మధ్య బలీయమైన భేదం వుంటుందని, అలాగే శ్రీ కుడి, ఎడమ అండములమధ్య బలీయమైన భేదం వున్నట్లు డా॥ భాస్కరరావు చెప్పారు. శ్రీ కుడిఅండము పరిధికరణం చెందటంవలన ఉత్పన్నమైన శిశువునకు శ్రీ హార్మోనులైన ‘ఈస్ట్రోజన్’, ‘ప్రోజెస్టెరెన్’ అధికకాతంలో ఉంటాయని, ఎడమ అండం పరిధికరణం పొందటంవలన ఉత్పన్నమైన శిశువుల్లో ‘టెస్టోస్టోన్’ అంటే మగలక్షణములను సంతరించేవే హార్మోనులు అభివృద్ధి చెందుతాయని తన మానవ ప్రత్యక్ష పరిశీలనాపద్ధతిలో ప్రయోగత్మక ‘మానవజీవ నిర్మాణ నిర్మాతల’ వలన ఋజువు చేయగలనని డా॥ భాస్కరరావు అన్నారు.

ప్రపంచ జనాభాలో అధికకాతం కుడి అండ నిర్మాణక్రమానికి చెందినవారని, ఈ నిర్మాణక్రమం పరిధికరణంలో పాల్గొనే అండంపై ఆధారపడి వుంటుందని తన పరిశీలనా ఫలితములద్వారా వెల్లడైనట్లు డాక్టర్ భాస్కరరావు వివరించాడు. అంతేగాక శ్రీలను పాజిటివ్ బాడీలుగాను, పురుషులను నెగిటివ్ బాడీలుగాను అభివర్ణించటానికి వారిలో గల అంతర్గతమైన విద్యుదావేశాలే కారణమని ఆయన అన్నారు.

సాధారణంగా ఒక అండం పరిధికృతం కావాలంటే తల్లినుండి పాజిటివ్ ఆవేశంతో కూడిన అండం, తండ్రి నుండి విడుదలైన నెగిటివ్ ఆవేశంతో జతకూడాలనీ, అందువల్లనే నేటి మానవాళి మనుగడ సాధ్యమైందనీ తన ప్రయోగపూర్వకమైన పరిశీలనను భవంతో డా॥ భాస్కరరావు ధృవీకరించారు.

6. విజ్ఞాన వీచికలు

శ్రీ ఆచార్య భావన్

ఇంతవరకు అభివృద్ధి చెందిన ఆధునిక వైద్య విజ్ఞానశాస్త్రానికి ఈ మానవ ప్రత్యక్ష పరిశీలనా పద్ధతి (Method of Direct Human Observation) జోడించినట్లయితే వైద్యరంగంలో నేటికీ వెలుగుచూడని, ప్రశ్నార్థకంగా మిగిలిన ఎన్నో భయంకర వ్యాధుల ఉనికిని అవలీలగా గుర్తించగలమని డా॥ భాస్కరరావు చెప్పారు.

తన పరిశీలనాఫలితముల వలన మానవ ప్రత్యుత్పత్తి వ్యవస్థవలన విడుదలైన ఆంధములు, కుక్రకణాలు అర్ధిక లక్షణములతో పాటు విద్యుదావేశములనుకూడా కలిగివుంటాయనీ, ఈ విద్యుదావేశాలే జీవనిర్మాణంలో ముఖ్యపాత్ర వహిస్తాయనీ డా॥ భాస్కరరావు చెప్పారు. ఈ ఆవేశాలు క్రమేణా

శరీరంనుండి విడుదల కావడంవలన శరీరాంతరకాలం వ్యాధులకు అలవాటైపోవడం ఆయన తన పరిశీలనలో గమనించినట్లు వివరించారు. అంతేగాక జీవులు ఈ పాజిటివ్, నెగిటివ్ విద్యుదావేశాలను స్వయంప్రతిపత్తి ద్వారా సంగ్రహించుకునే స్థితిలోవుండేగానీ ప్రత్యుత్పత్తి దశకు చేరుకోలేవని డా॥ భాస్కరరావు చెప్పారు. పాక్షికమైన విద్యుదావేశ విదళనము శరీరమును తాత్కాలిక రుగ్మతలకు గురిచేస్తుందనీ, ఒకవేళ ఈ విద్యుదావేశాలు శరీరంలో బలహీనమై క్రమేణా క్షీణ దశలో వుంటే ఆ జీవ భయంకరమైన, దీర్ఘమైన వ్యాధులకు అలవాటై కృంగి, కృశించి మృత్యువాత పడటం జరుగుతుందని డా॥ భాస్కరరావు వివరించారు.

అంతేగాక పురుషుని కుడివృషణం నుండి విడుదలైన వీర్యకణంలో ‘Y’ క్రోమోజోము మాత్రమే అర్ధిక లక్షణములతోపాటు ఈ విద్యుదావేశమును కలిగి ప్రత్యుత్పత్తి చర్యలో పాల్గొనే సామర్థ్యమును కలిగివుంటుందనీ, అందువలన ఉత్పన్నమైనటువంటి శిశువు మగవాడగా వుంటాడనీ, అవిధంగానే ఎడమ వృషణమునందలి ప్రత్యుత్పత్తి దశలో నున్న కణం విభజన పొందటంవలన ఉత్పన్నమైన నాలుగు పిల్లకణములలో ఒకే ఒక్క కణం ఈ విద్యుదావేశాన్ని సంతరించుకుని ప్రత్యుత్పత్తి చర్య జరిపేందుకు శక్తి కలిగి వుంటుందని డా॥ భాస్కరరావు వివరించారు.

ఈ విద్యుదావేశాలు చర్యలో పాల్గొనే అండములతో క్షీణదశలో నున్నట్లయితే ఎటువంటి అనంతాలను ఉత్పన్నమైన శిశువుల్లో కలిగిస్తాయో అందుకు ఉదాహరణ : పిల్లలో నత్తిగా ముట్టాడటం, మెల్లకన్ను, పేరుగుదల లేకపోవడం (మానసికంగాకూడా), అక్షవ్యస్తమైన ప్రవర్తన మొదలైనవాటిని డా॥ భాస్కరరావు వేర్కొన్నారు. శ్రీ గర్భాశయం నుండి విలీనమై విద్యుదావేశాలుగల శిశువులను ఉత్పత్తి చేయడంవలన, శ్రీ గర్భాశయం

విద్యుదావేరీత్యా అంతరాయం చెలరేపడలన గర్హకయానికి సంబంధించిన రకరకాల 'కేన్సర్' వ్యాధులు అభివృద్ధి చెందుతున్నాయనీ; నెలలుంటి కూడా కనీసము రేక అమ్మిస్తున్న శిశువులు, ప్రియలో తగిన వ్యవధి లేకుండా అధికంగా కనకదే రక్తస్రావాలు, ఇంకా ఎన్నో రకాలైన వ్యాధులు ఈ విద్యుదావేరీ అంతరాయంవల్లనే ఏర్పడుతున్నాయనీ, నేటి ప్రపంచాన్ని భయకంపితం చేస్తున్నటువంటి 'ఎయిడ్స్' (HIV వైరస్) లాంటి వ్యాధులు కరీరంలో ఈ విద్యుదావేరీలు వూర్తిగా కుష్కించిపోవటం వలన ఉత్పన్నమవుతున్నాయనీ; వ్యాధి నిరోధక వ్యవస్థకు ఈ విద్యుదావేరీలతో అవినాభావ సంబంధం వున్నట్లు తన ప్రత్యక్ష పరిశీలనా పద్ధతులవలన తమగొన్నట్లు దా|| భాస్కర రావు చెప్పారు.

కేవలం సాహిత్యవేత్తలేక వైద్యశాస్త్ర వేత్తలకూడా పలువురు హాజరయిన ఈ సభ విజ్ఞానదాయకంగా కొనసాగింది. శ్రోతల సందేహాలకు దా|| భాస్కరరావు శాస్త్రీయమైన సమాధానా లిచ్చి వారిని సంతృప్తిపరచటం గమనించదగిన విశేషం.

రష్యా, జర్మనీ, పారిస్ మొదలైన విదేశాలలో వున్నటువంటి జీవశాస్త్ర పరిశోధనా కేంద్రాలనుండి తనకు పలువురు వచ్చిందనీ, అయినా తాను మన దేశంలోనే వుండి పరిశోధనలు జరిపి 'మానవ జీవనిర్మాణ సిద్ధాంతం'ను విరివిగా ప్రచారం చేయాలనుకుంటున్నట్లు పట్టుల హర్షధ్వనాలమధ్య దా|| భాస్కరరావు వెల్లడించారు.

విజయనగరం-మహారాజ హెడ్ క్వార్టర్స్ హాస్పిటల్ మెడికల్ మావరించేదెంద దా|| వి. రామారావు ఈ సభకు అత్యంత వహించారు. జగత్తు ధర్మాలను పరిశోధించే చేపిదే శాస్త్రం (Science) అని చెప్పూ, జీవనిర్మాణం మానవునికే పరిమితం కాక పోయినప్పటికీ, ప్రాణికోటి కలకలకి తల

మానకొమ్మినది 'మానవజన్మ' అని దా|| రామారావు అభివర్ణించారు. మానవజీవము 'కణము'తో ప్రారంభమయిందనీ; బాక్టీరియా, వైరస్లు కణముకన్నా సూక్ష్మమైనవనీ ఆయన వివరించారు. జీవప్రసారంకోసం ప్రకృతి విరివిగా సాధన సంపత్తిని ఏర్పరచుతుందని ఆయన అభిప్రాయపడ్డారు. వంశ పారంపర్యంగా వచ్చే వ్యాధులను ఆయన వివరిస్తూ, తల్లివలన మగశిశువుకి వ్యాధులు సంక్రమిస్తాయనీ, ఆయన పేర్కొన్నాడు. మానవ జీవనిర్మాణ సిద్ధాంతంలో దా|| భాస్కరరావు ప్రతిపాదించిన కొన్ని అంశాలను దా|| రామారావు అభినందిస్తూనే, కొన్ని అంశాలు తన దృష్టిలో శాస్త్రసమ్మతమైనవి కావని విమర్శించారు. దా|| భాస్కరరావు తన పరిశోధనలను శాస్త్రసమ్మతంగా కొనసాగింది, సమాజానికి ఉపయోగపడే విధంగా పరిశాలను సాధించటానికి కృషి చేయాలని దా|| రామారావు కోరారు.

పాలకొండకు చెందిన సంస్కృత పండితులు శ్రీ సి. టి. జి. వి. రంగాచార్యులు ఇటీవల రదిచి, భారత భారతి ప్రచురణగా వెలువరించిన 'మన మహర్షులు - ఆధునిక విజ్ఞానము' అనే గ్రంథాన్ని విజయభావన కార్యదర్శి శ్రీ కె. మార్కండేయులు తన సమీక్షద్వారా పరిచయం గావించారు. గత శతాబ్దిగా మానవుని విజ్ఞానం పెరిగింది. వేది మన-మహర్షులు అందించిన సదాచారాలను నిరసింపటం జరుగుతున్నదనీ, దీనివల్ల తరతరాల జాతి నిర్వీర్యం కాగలదనీ, విజ్ఞానం వారు దీన్ని అరికట్టాలనీ, ఆ పుద్గేత్యంతోనే శ్రీ అచార్యులు ఈ గ్రంథాన్ని రచించినట్లు శ్రీ మార్కండేయులు తన సమీక్షలో విజరించారు. ప్రస్తుత సమాధాన పూర్వకంగా తర్రు సందేహ నివృత్తి చేస్తున్నట్లు సాగిన ఈ గ్రంథరచన అకర్షణీయంగా వుంటుంది శ్రీ మార్కండేయులు అభివర్ణించారు. గ్రంథ రచయిత శ్రీ సి. టి. జి. వి. రంగాచార్యులు

వభలో పాల్గొని ఉదయకరీతని సంస్థకు కృతజ్ఞతలు తెలియజేసారు.

ఈ సభకు ముఖ్యఅతిథిగా విచ్చేసిన ప్రేమ పమాజం కార్యదర్శి శ్రీ ఎల్. కె. జైన్ విజయభావన సంస్థను, ప్రధాన వక్త దా|| భాస్కరరావును అభినందించి; శాంతి, పూజలూ, మొమెంటోలతో ఆయనను ఘనంగా సన్మానించారు. ఈ సభలో పాల్గొన్న అతిథులందరికీ శ్రీ జైన్ సంస్థ తరపున మొమెంటోలను అందజేసారు.

విజయభావన పహాయకార్యదర్శి శ్రీ పంతుల దక్షిణమూర్తి ప్రసాద్ ప్రార్థనతో ప్రారంభమైన ఈ సభకు ప్రధాన కార్యదర్శి దా|| ఎ. గోపాలరావు స్వాగతం చెప్పి, అతిథుల పరిచయం గావించారు. కార్యదర్శి శ్రీ సి. వి. యల్. సుబ్బారావు సందేశాలు చదివారు. కోశాధికారి శ్రీ గంటి మురళీధర్ వందన సమర్పణతో సభ విజయవంతంగా ముగిసింది.

గత 40 సంవత్సరములుగా
తెలుగు, హిందీ గైడ్లలో
ఉత్తమమైనవిగా ప్రసిద్ధికెక్కిన
“ఫైవ్ పండిట్స్” గైడ్స్
చదవండి! చదివించండి!!

B. V. & CO.,
6-4-24, Tyagaraja Nagar,
RAJAHMUNDRY-583 101.

7. ఆదిభట్ల పట్టాబిరామయ్యగారి అమరుకం ర స జ్ఞ భూ మి క

—జాతీయాచార్య యస్వీ జోగరావు

ఆదిభట్ల అనేసరికి నాకు శ్రీ వారా యణదాసుగారే స్ఫురిస్తారు. వారికి వీరే మవుతారో తెలియదుగాని ఇరువురికి ఒక చుట్టరికం మాత్రం వుంది. శృంగార సర్వజ్ఞ బిరుదాభిరాముడైన ఆయనవలె ఈయనకూడ శృంగార పట్టాభిరాముడే. చమత్కారచతురుడే, పద్యం పకడ్డం దుగా నడపగల కవితా కళానుభవ హృదయుడే.

శృంగారోరసరాజ యన్ననడి

ప్రాచీనమ్మ శాస్త్రీయ మా
భంగిన్ మెచ్చరు సుంత యాధునిక లీ
వాసిన్ వితర్కించియున్
శృంగారాభృత కావ్యమా యమరుకం
చే దెన్గు గావించెదన్
రంగారన్, గొనుడంకి తమ్ము గనువారల్
కుర్చిన పాత్రమున్

ఎంత గడుసురి యీకైస! అంకిత మెవరి కిచ్చినట్లు? ఒక వంక తన కృతి పతి శ్రీసంపత్కుమారుని ముందుగానే చెప్పే మరి యీ మాట కర్థ మేమిటి? రసరాజమైన శృంగారాన్ని కనువారల్ అంటే పొందువారను, అంటే అనుభవించే యోగ్యులిగలవారు. వారందరికీ గూడ ఇది అంకిత మన్నమాట. పాపం మిగతావారి సంగతేమిటి?

శృంగారం రసరాజమెలాగైంది? అది కాదు ఆసలు సంగతి-సృష్టిమూలనూత్రం ప్రధాన ప్రాతిపదికగా గలది శృంగారం. అందుకే శృంగార ఏవ ఎవోరస:

అని సాగదీశాడు శృంగార ప్రకాశకర్త ఆచార్యభోజదేవుడు. అంతేకాదా శృంగారం సర్వప్రాణి హృదయ గోచరమైనది. కావ్యాత్మయైన వ్యంగ్యవైభవానికి కడ మరసాలన్న మిన్నగా ఆశ్రియదామి యైనది. సంగీతం వలె ఆపాతమధుర మైనది. సద్యోహృద్యం, సహృదయ నైకద్యమాఅయినది. అనుభవైక వేద్యము, వ్లాదైకమయము. అవశ్యపరతంత్రము, విరివి వేద్యాంతరము మొదలైన బ్రహ్మ నందలక్షణాలను గుర్తొన్నట్టి ప్రకృతి పృథ్వీబువున ప్రగల్భించిన భగవదంశ మే సౌందర్యం. ఆ సౌందర్యస్వాదం శృంగారానికి కీర్నుచా అనుభవవేళ తదభావ వేళ గూడ అంతరంగ మంతటినీ అర్థలు పట్టి అక్రమించి వుండేది. భిన్నదేశో త్పన్నములూ భిన్నకాలోత్పన్నములూ అయిన సర్వకావ్యాల్లోనూ ఉత్తమోత్తమంగా పరిగణింపబడేవల్లా అంతో యంతో శృంగార స్ఫుర్య లేవండా నుండదు. అంటే ఏమన్న మాట? ఉత్తమ కావ్యలక్షణాల్లో శృంగారపుటానికి యొకటన్నమాట. అందుకే శృంగార ఏవ మధురః పరప్రహ్లాదనో రసః అని. శృంగారీచత్కవిః కావ్యజాతం రసమయం జగత్ అని ఆనందవర్ధనుని వక్కణ. ఆ మహానుభావుడే గాని ఒక కావ్యం ప్రాసి వుంటేనా అమరుకం బాబులా వుండేది, కాదంటినీ కళాపూర్ణోదయాన్ని మించి పోయివుండేది. అసలొక రసజగత్తే అవ తరించి వుండేది.

అలాగని అమరుకం తక్కువేమీ తిన లేదు. శృంగారశైల్యాపి వేసిన వలవాలకు రంగస్థలమది. ఏ శ్లోకాని కాశ్లోకం పూర్వాపరసంబంధనిరపేక్షమైనస్వయం ప్రతిపత్తికలిగివున్న ఒక్కొక్క శ్లోకం లో ఒక మహారసవత్తర సన్నివేశం కొండ మద్దమందు కొంచెమై యుండదా అన్నట్లు పరిస్ఫురిస్తుంది ఆ వెతుక ప్లాష్ బ్యాక్ టెక్నిక్ లో భావుకుడైనపాఠకు డొక కథ అల్లుకోవడానికి కావలసినంత అవకాశం వుంటుంది. అమరుక వేరేక శ్లోకః ప్రబంధకృతాయతే అనే ఆభాగకానికి అర్థం అదేమరి!

అతివికారమైన అంతఃపురంగం అమర కుడనే నాహారాజా తనపేరు నేతీబీరకాయ కాగా ననవిల్తుని బాగా ఉద్ధస్తున్న నడి వయస్సులోనే హఠాత్తుగా పరమపదించగా ఉభయభారతీ వేది పుణ్యమా యని అపరిచితైకమైన కామకాస్త్రంలో పూర్ణప్రజ్ఞామి కానడం కోసం తన పర కామ ప్రవేశం తప్పావేసి ఆదిశంకరుడే అమరుకుడై కోటలో పాగావేసి అంతః పురమంతటినీ అనుకొని చక్కగా సాగు చేసి ఆ అనుభవంతో ఈ కావ్యం చేప్పే డని ఒక ప్రాచీనకాలపు ప్రతీతేవుంది. అది కట్టుకథ అని కొట్టివారేద్దామను కున్నా ఒకటి మాత్రం అనుభవం వెంట బట్టి కొటికి పడగత్తిం రసికుండు రాసి వుండాలి కాని ఆ కావ్యం ఉత్త ఉహా గానంతో ఎకడో అల్లాటప్పయ్యరాసింది కాదు. ఒక్కోనారేమనిపిస్తుందంటే పేరిగాడు ప్రతాపరుద్రుడైతే వాడి మాటేం ఎలాచలామణిఅయిందో అసలు పుట్టు సన్యాసి అయిన శంకరుడే సుసారి ఆయ్యేసరికి ఆ వికాలాంతఃపురిలో ఆలా విజృంభించి వుంటాడేమో! ఏమయితే నేం కావ్యంలో శృంగార పరాశక్తి విశ్వరూపం ప్రదర్శించింది. అందుకే ఈ కావ్యాన్ని (తరువాయి 17వ కేజీలో)

8. తాళ్ళపాక తిమ్మక్క “సుభద్రా కళ్యాణం”

—శ్రీ డి. వి. శ్రవణ్ కుమార్, M.A.[Ph.D.],

తాళ్ళపాక వంశ విఖ్యాతికి మూలపురుషుడు, పదకవితా పితామహుడైన తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యుని ఇద్దరు భార్యలలో పెద్దభార్య తిమ్మక్క, రెండవ భార్య అక్కాంబ. అన్నమయ్య, తిమ్మక్కలకు నరసింగన్న జన్మించాడు. అక్కాంబకు పెదతిరుమలాచార్యుడు, నరసయ్యంబ, తిరుమలాంబ జన్మించారు. తాళ్ళపాక తిమ్మక్క విద్యుషీమణి అనీ, కవయిత్రి అనీ, ఆమెచే రచించబడిన ‘సుభద్రా కళ్యాణము’ అను మంజరీ ద్వీపద కృతి వలన చెప్పవచ్చును. ఇది గేయచ్ఛందము.

‘సుభద్రా కళ్యాణం’ ఏరీ పుటలుగల రచన. దీని కర్తృత్వ విషయంలో భిన్నాభిప్రాయాలున్నాయి. దీన్ని 1950సం॥లో తిరుపతి ప్రాచ్యపరిశోధన సంస్థవారు ప్రచురించారు. దీనికి సంబంధించిన తాళ్ళపరమప్రతిని కీ॥శే॥ వేటూరి ప్రభాకర కాశ్మీగారు సేకరించి, ఈ గ్రంథకర్త తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యుని భార్య తిమ్మక్క అని చెప్పారు. శ్రీయుతులు పింగళి లక్ష్మీకాంతం, దివాకర్ల వేంకటాచార్యుని, నిడదవోలు వేంకటరావు, తిరుమల రామచంద్ర, తిమ్మావజ్ఞుల శోడండరామయ్య, చాగంటి శేషయ్య, ఆరుద్ర, శ్రీమతి బాణగిరి రాజమ్మ తదితరులు వేటూరి వారి అభిప్రాయాన్ని బలపరిచారు.

కాని సుప్రసిద్ధ రచయిత, సాహితీ విమర్శకులైన తాపీ ధర్మారావు మాత్రం ‘సుభద్రా కళ్యాణం’ కర్తృత్వ విషయంలో వేటూరి వారి అభిప్రాయంతో విభే

దించారు. ఇది తిమ్మక్క రచన కాదనీ, అందుకు తాపీ ధర్మారావు కొన్ని కారణాల్ని చూపినారు. కాని తాపీగారు చూపిన కారణాలు నిరాధారమని తేల్చి, ‘సుభద్రా కళ్యాణం’ని తాళ్ళపాక తిమ్మక్క రాసిందని ‘తాళ్ళపాక కవుల సాహిత్య సేవ’ అనే పి.హెచ్. డి. గ్రంథంలో డా॥ అశ్వపతి విద్యానతిగారు నిరూపించారు.

తెలుగు కవితా ఉద్భావనలో కవితా పుష్పాలలో కావ్యసౌరభాలు గుభాళింప చేసిన కవయిత్తులలో మనకు తెలిసినంతలో ఈ తాళ్ళపాక తిమ్మక్కయే మొదటి తెలుగు కవయిత్రి అని చెప్పవచ్చును. ముల్ల, మద్దులనీ, తరిగొండ వేంకటాంబ ప్రభృతులు తిమ్మక్క తరువాతి వారైనని చెప్పవచ్చు. అందువల్ల తొలి తెలుగు కవయిత్రి యైన ఈ తిమ్మక్క తన మెట్టినింటి వారైన తాళ్ళపాక వంశానికి కవితాప్రళస్తిని, కీర్తిని, అందజేసిందని చెప్పవచ్చు.

ఈ ‘సుభద్రా కళ్యాణం’ అను లఘు కృతిని తాళ్ళపాక తిమ్మక్క మంజరీ ద్వీపదశ్లోకచ్ఛందమున రచించింది. ఈ కృతి ఎవరికి ఆంకెతం చేసిందో తెలియడం లేదు. కథారంభంలోనే గ్రంథం ప్రారంభించబడి ఉంది. తిమ్మక్కయే గ్రంథాంతమున ‘అవనిలో తాళ్ళపాకాన్నయ్యగారి, తరుణి తిమ్మక చెప్పె దాను సుభద్రా కళ్యాణ మయ పాట కడు మంచి తేటపలుకుల నీ పాట పాడినా విన్న శ్రీహరి వారికి చేయవైయ్యుండు’ నని ఈ గేయకృతిని గురించి చెప్పింది.

మంజరీ ద్వీపద :

మంజరీ ద్వీపదవలెనే పాదమున మూడు ఇంద్రగణములు, ఒక సూర్య గణము ఉండును. యతి నియమము ఉంది. కాని ద్వీపదలోవలె ప్రాసనియమము ఇందులో లేదు. ‘వలదు ప్రాసంబడు, వరుస మంజరికి’ అని లాక్షణికులు మంజరియందు ప్రాసనియమాన్ని నిషేధించారు. మంజరి

(16వ శతీ తరువాయి)

ఇప్పటికే ఎందరో అనువాదం చేశారు, ఈయన చేసుకున్నాడు, మల్లా యీ అనువాద మెందుకు అని ప్రశ్నిస్తే రాఘవేశ్వరు చారిత్రిము నెండఱెన్ని గతులన్ వాక్రచ్చినం గాలదే? మఱలనిదేల రామాయణం బన్నిచో ఈ ప్రపంచక మెల్ల నెల్ల వేళ (చేసిన సం॥ సౌరమే సేయుచున్నది) తనదైన యనుభూతి తనదిగాన ఆన్నదే సమోధానం. ఇది గర్భాదానం లాటి మౌటకాదు. అసలు శబ్దం గర్భాదానం కదచేసిన అనువాదం సరిగా సరిగా చేశాడా లేదా అనేదే ప్రశ్న. ప్రతిపద్యంలో మిన్నేటి పసిండినెత్తమ్మి చివురుటావనంబాడివిని పారజాతింపు కొన్ననలా మూలభావాన్ని ఉచితముట్టుగా మూటకడుతూ సంస్కృతిప్రాధికీ ధీటుగా తెలుగు కలుకుబడిని వెలియస్తూ, రసానుకూలమైన శైలిలో తాళ్ళాన్ని పరిధి విస్తూ తున్నట్లుడైన పట్టాభిరాముడు రాజ్యం చేసినట్లు చేశాడీయన.

రిగినంత అనుభవం వుందో లేదోగాని తాదృశమైన కావ్యం తనకు తానే నిర్మించ లేదా అనేటంత నిపుణుని రచనలోను, బంధురప్రజ్ఞ భాషలోను, సేవశం భావుకతలోనూ అంటే కావలసిన సజ్జ పుష్కలంగా వుండి యీయనకు. ఒక స్వతంత్రకృతి విరచిస్తే చూడాలని ముచ్చటగా వుంది.

....—....

యందు ఏచరణాని కాచరణం విచ్చు కొన్న రక్కలవలె విడివడి విస్తృతమై భావకును సుగంధాల్ని వెదజల్లుచుండును. అందువల్లే మంజరి అనే పేరు దీనికి సార్థకమైందని చెప్పవచ్చు.

ఇతివృత్తం :

సుభద్ర, అర్జునుల పరిణయమే ఇందలి ఇతివృత్తం. ఇందులోని కథ నన్నయగారి భారత కథారచనమైన అధికంగా అనువర్తిస్తున్నదని చెప్పవచ్చు. కొన్ని కల్పనలు కూడా గలవు.

ద్రౌపది పరిణయానంతరం పాండవులు ఇంద్రప్రస్థమున ఉండుట, ద్రౌపది ధర్మరాజు శయ్యాగృహమున ఉండగా అర్జునుడు అక్కడికి ప్రవేశించిన తప్పిదమునకు, నారదుని వచనానుసారము అర్జునుడు తీర్థయాత్రలకు వెళ్ళుట, తీర్థయాత్రలలో ఉలూచిని, చిత్రాంగదను పరిణయమొడుట, బలరామ కృష్ణులు రైవతకాద్రి సున్న సమయమున కపట యతి రూపమున శ్రీకృష్ణుని అనుమతితో సుభద్రను వివాహమొడుట మొదలుగాగల్గిన భారత కథా విషయములు ఈ కృతియందు ఇతివృత్తముగా స్వీకరించబడియున్నవి.

పాత్ర చిత్రణము :

తాళ్లపాక తిమ్మక్క పాత్రచిత్రణ శ్లాఘనీయం. ఉదాహరణకు ఓ గెండు ఘట్టాలు - కపట యతి చేసిన చేష్టలకు ఆశ్చర్యపడి సుభద్ర శ్రీకృష్ణునితో, 'ఎక్కడి యతి వరుండితడు, వోయన్న చూడ సంయమిగాని చూట కాడితడు, అని వల్కెను. అప్పుడు కృష్ణుడామెకు బుజ్జగించి, యతిని చూసి, 'ఇచ్చట చెప్పిన యితి సుభద్ర యచ్చట రామునితో నలిగి చెప్పినను యీ ద్వారకాపురి యిందుండ బోదు, ఏమి యీ తొందర పనులని' గెలిచేసి, మందలించి వచ్చి, ఇకపై అతడట్టి పనులు చేయడని ఆమెకు ఓదార్చెను. చెల్లెలగు సుభద్రను, 'అమ్మ

రాముడొక గుమ్మరా వేగ కొమ్మరా నవ కంపు బొమ్మ రావమ్మ, మత్తాల సర మరా ముద్దరాలారా చిత్తజా బాణమా చెలియ రావమ్మ' అని కృష్ణుడు బుజ్జగించినవిధము శ్రీహృదయాన్నిరిగి వర్ణించి నట్లున్నది.

సుభద్ర తన మేనల్త కొడుకులను గురించి యతివేషమున ఉన్న అర్జునుని ప్రశ్నించి, అతని మనసులోని అభిప్రాయం తెలుసుకొనగోరు సందర్భమున, కపటముని, 'కొమలి యద్దరము గోకర్ణ మందు కూడియే యుంటిమి, కొన్నాళ్ళు లచట, అతనికి నాకును అరమరలేదు, అతనికి నాకైక్యమతివరో వినవె. నీ రూపు నీరేఖ నీ చక్కదనము నామోటు దలపోసి వివకుడై యుండు, విడురేయి పగలు కంటికి కూర్చులేదు.' - అని తన యునికిని చెప్పకుండా చమత్కరించిన తీరు అర్జునుని పాత్రపోషణా చాతుర్యమునకు నిదర్శనము.

వర్ణనములు :

సుభద్రా కళ్యాణము నందలి వర్ణనలు సుందరమైనవి. ఇందు సుభద్ర అలంకార వర్ణనము ప్రశంసనీయం. 'కన్కూరి నలుగిడి, గొజ్జగిసిట తాన మోడి, ఉమ్మెత్తపువు వలె నుడిసిన మడతగట్టి, పయ్యెడ కొంగు జార విడిచి, కరులు దువ్వి, కొప్పు ఇంచుక జాటముడిచి, విరులు తురిమి, గుమ్మడి గింజ నామము తీర్చి, చెవుల తాటంక ములు చేర్చి, పుంజాతదండ దాపున నేవ శము రంజిల్లు బన్న సరము క్రీడింతు, అన్ని సామ్యులకు వన్నె వెట్టునట్లు, 'మూడు వేల్ వెలసేయు ముక్కల బెట్టి' వెడలిన సుభద్రయొక్క అలంకార రచన శ్రీల కభియానపాత్రము.

అర్జునుని వర్ణన :

'ఎగు భుజంబులవాడు మృగరాజ నమము నడచి పుచ్చుకొను నెన్నడుము గలవాడు గరగరనివాడు చక్కనివాడు నతడు

గొప్ప కన్నులవాడుకొదండ నులికి జాంకంబులౌ బాహులమరినవాడు వెన్నున మచ్చగల విభవంబువాడు బవిరి గడ్డము వాడు పన్నిదంబిడిన వెన్నుబగడ మల వెసనాడవచ్చు చిగురొత్తు చంద్రిక చెలగు పాదములు' (పుట 34) గల అర్జునుని తిమ్మక్క వర్ణించిన విధం, తరువాతి వాడైన చేమకూర వేంకటకవి, కొన్ని కథాంశములతోపాటు పైవర్ణనమును కూడ తన 'విజయవిలాసము' నందు పొందు పరచు కొన్నాడు.

'ఎగు భుజంబులవాడు మృగరాజ

మధ్యంబు

బుడికి పుచ్చుకొను నెన్నడుము వాడు గొప్ప కన్నులవాడుకొదండ నులికిజాంకములైన ముంతేరుల మడువాడు బవిరి గడ్డమువాడు పన్నిదంబిడి రాగ వచ్చు నిందపు వెన్ను మచ్చవాడు. గరగరనివాడు నవ్వు మొగంబువాడు చూడగలవాడు మేలైన సాబగువాడు వాని మేనల్త కొడుకు కావలయు నాకు నర్జునుండు పరాక్రమోపాధ్యునుండు' (విజయవిలాసము-2-164 ప.)

అలంకారాలు :

ఉదా:- రూపలంకారం:-

చనవిచ్చినాడని - సకియరో నీవు పలుమోటలకు నెట్లు - పొలుకడవద్దు పొలగ నమ్మగరాదు - పుడవుల నెత్తుడు పలురీతి గృష్ణ సర్పమ్ములై యుండు.

ఇందు పురుషులు కృష్ణగర్వముగ వర్ణించబడ్డారు. సుభద్రా కళ్యాణముందు ఇంకా అనేక అలంకారాలు గలవు.

వైవిధ్యంగా తాళ్లపాక తిమ్మక్క 'సుభద్రా కళ్యాణము'ను కృతించుచు ఉభయపుగనూ, గుణాకృతి యందు నురువు గనూ రచించి ఆంధ్రప్రాశీత్యమున మరువలేని స్థానాన్ని పొందగలిగింది.

(*)

9. జ్వాలాతోరణం - అక్షరజ్యోతి ప్రకాశం

—డా॥ కాళముడిపి బాలసుబ్బయ్య, M.A., Ph.D.,

సాత్త్విక ప్రకంపనను (Bodily reaction), గగుర్పాటును కలిగించేది అంటే వెన్నులో అదురు పుట్టింది వెంట్రుకలు నిక్కపొడుచుకునేట్లు చేయగలిగిందేదీ, మునిగళ్ళపై నిలిచి వినేటట్లుగా ఉత్కంఠ కలిగిందేదీ 'మంచి కవిత్వం' అని ఈనాడు చాలామంది భావిస్తున్నారు. అర్థాన్ని విచారించకుండా కేవలం పదాల కూర్పువల్లనే పళ్ళు జలదరింపజేయగల్గడం కవిత్వంలో సాధించిన సంగీతం అని నేడు గొప్ప విమర్శకులూ, మేధావులూ అనేవాళ్ళు కూడా చెప్తూ దాన్ని వట్టి పొడిమాటలతోనే సమర్థిస్తున్నారు.

'రాబాదుల రెక్కల చప్పుడు
పయోధర ప్రచండ ఘోషం

ఝుంఝానిల షడ్భావం'- వివి తట్టుకోగల చావ వుంటే ఈ పుస్తకం తెరవండి. అంటూ చెలం యోగ్యతాపత్రంలో పేర్కొన్నాడు. కానీ ఆ ఘోషభావాల సార్థక్యాన్ని చెప్పలేదు.

శ్రీశ్రీ కవిత్వాన్ని వట్టిగా విని ఆనందించాల్సిందే కానీ అందులోప అర్థాలను, భావాలను, అన్వయాను విచారించరాదు. అది భాషలకు, భావాలకు, అన్వయాలకు అందదు (అంటే డాంట్లో అటువంటివేమీ లేవని వారి భావమేమో; భావం లేనిది కవిత్వం ఎట్లా అవుతుందో; శ్రీశ్రీ ఏ పదాన్ని ఎందుకు వాడాడో చూడకూడదు. ఒకవేళ ఆయన వాడిన పదానికి అర్థం తెలియకపోతే, దాన్ని అట్లానే సర్దుకోవాలి. కానీ నిమింబువు లలో దాని అర్థాన్ని చూడకూడదు) అట్లా చేస్తే ఆ మహాకవికి ద్రోహం చేసినట్లే అవుతుందనే సాహిత్యంలో దాక్టరేట్లు సాధించిన మిత్రులను, వ్యక్తులను నే నెరుగుదును.

నిజానికి సాహిత్య ప్రయోజనం పళ్ళు జలదరింపజేయడమే అని భావించే పక్షంలో ఈ గగుర్పాటును కలిగించడానికి సాహిత్యమే అవసరం కావక్కరలేదు. ఇళ్ళలో చిన్న పిల్లలు తలుపుల నందుల దాగుడుమూత లాటలు అడతారు. అప్పుడు ఆజాగ్రత్తగా వచ్చినవాణ్ణి తలుపు వెనుక వారు హతాత్తుగా 'భో' అని అరిచి బెదిరిస్తాడు. దాంతో వచ్చిన వానికి పళ్ళు జలదరించి, బెదురు కలుగుతుంది. ఒక్కోసారి మూర్ఛకూడా రావచ్చు. అంతమాత్రంతో 'భో' అన్నది ఉత్తమ కవిత్వమై కూర్చోదుకదా.

నిర్గుణరూపంగా భావంలో మనసులో కలిగే ఏ తీవ్ర ప్రతిస్పందనకైనా సగుణ రూపంగా దర్శన మిచ్చేది సాత్త్విక భావం. సత్త్వం అంటే శరీరం. మనోభావ ప్రభావం శరీరంపై పడటం అనివార్యమైన విషయం. శరీరానికి అది నిసర్గ దర్శనం. కనబడని మనసుకు కలిగిన తీవ్రభావాన్ని కన్నీళ్ళు దర్శింపజేస్తాయి. 'నవ్వి నా ఏడ్చినా కన్నీళ్ళే వస్తాయి, ఏ కన్నీటి పెనకాల ఏముందో తెలుసుకో' అన్నాడో అర్థమవుతుంది. అందుచేత కన్నీటి కంటే కన్నీటి వెనకాల ఉన్న మనసును చదవడమే శ్రేష్టమైన విషయం.

శ్రీశ్రీ జ్వాలాతోరణం ఒక అక్షరశక్తి. అకారాది వర్ణమాలను, అక్షరాలను దేవతలుగా ఆరాధించే సంస్కారం ఈనాటిదికాదు. ఒక్కో అక్షరం ఒక దేవతగా, ఒక ప్రయోజనం ఉన్న శక్తిగా దీక్షాక్షర నిమింబువులు పేర్కొన్నాయి.

'అకారం బ్రహ్మదీక్షం వర్షదై నిత
నాయకం ।

దీక్షం స్వాయంభువం పుత్రాగ్ని క్షోభణం

భవశంకరం ॥'

అకారం బ్రహ్మదీక్షం. సర్వవశంకరం. అంటూ ఈవిధంగా ప్రతి అక్షరమూ వివరింపబడింది. అందుకని అక్షరానికిఉన్న శక్తి అనంతమైనది. ఇది అఖండజ్యోతి (అక్షర జ్యోతి అనడం ఈనాడుకూడా ఉన్నదే- ప్రయోజన విద్య).

'ఇదమందం తమఃకృత్స్నం జాయేత

భువనత్రయం

యది శబ్దహ్వాయం జ్యోతిరాసంసారం

నదీవ్యతే ॥'-

శబ్దజ్యోతి ఈ లోకాన్ని ప్రకాశింపజేయకపోతే, ఈ సమస్త లోకం ఏనాడో అంధకార బంధురం అయివుండేది-దండి. కావ్యాదర్శనం.

సూర్యచంద్రాగ్నుల కాంతికంటే మీరిందేది శబ్దజ్యోతి. ఈ శబ్దజ్యోతిలో అంతర్లీనంగా ఉండేది భావజ్యోతి. ఇదే ఆత్మజ్యోతి. అనందజ్యోతి.

'సంకాంతే రవిశశివహ్ని వాక్యకాశే

నిర్వాణే కరణగణే నిరస్తసంగః ।

స్వజ్యోతిః ప్రకటిత వాసనామయార్థః

విజేయ స్ఫుట సుఖభిరంతరాత్మా ॥'-

సూర్యచంద్రాగ్నులనూ, వాక్కునూ, ఇంద్రియాలను అతీతమింది, వాసనామయమైన సంస్కారవంతమైన అర్థాన్ని- విషయాన్ని ప్రకటించే, కేవల చైతన్యరూపమైన అనందసముద్రమే అంతరాత్మ (అంతర్గత భావం)- స్వారాజ్యనిధి-సుర్యేవుడు.

ఈవిధమైన అర్థభావాలను జీర్ణించుకున్న శ్రీశ్రీ ఆపారశబ్ద విన్యాస దిపదాపరిణతికి 'జ్వాలాతోరణం' అన్న ఖండిత ఒక ప్రకృష్టోదాహరణం. 'వడిగా వడివడిగా వెలువడి తన ఎడలో నడుగిడిన' పదాలను ఆయన అలవోకగా కవితలోకి వివరగలడు. ఈ విధంగా వినరబడిన పదాలు ఎంత చిత్రమైన వమోహనశక్తి కలిగినవంటే- కేవలం పవి

కిడి మూత్రంతోనే-అపాతమూత్రంతోనే పాత కుని-త్రోత చునస్సును అనిర్వచనీయమైన అనందపారవశ్యంలో- మరో లోకంలో ఉర్రూతలూగిస్తాయి. ఈ పారవశ్యం ఎంత బలంగా ఉంటుందంటే- సాధారణ పాతకుడు అందులోని అర్థంలోకి పోలేక ఈ పారవశ్యం నుండి బైటికి రాలేక అందులోనే మునిగి పోతాడు. అప్పుడతడు దాన్ని అర్థాన్ని విచారించాలన్న విషయాన్ని గమనించలేని పస్యతిలోకి పోతాడు. ఆ అనుభవం ఎంత తృప్తి సస్తుందింటే ఇప్పటికీ ఈ అపాత మధురమనే చాలు. ఆలోచనామృతంతో (అర్థ విచారంతో) అవసరించదని భావిస్తాడు. ఇదే శ్రీశ్రీ కవితను ముగియగా మ్రోగించే సంగీత శక్తి. శ్రీశ్రీ కవితలోని ఈ శక్తి అపాతమైన పాతకులను, సామాన్య విమర్శకులను ఊహింపజేసింది. అయితే ఇందులో ఏదే చించి గ్రహించగలిగితే శబ్దసౌందర్యాన్ని మించిన అనంతార్థ గాంభీర్యం సాక్షాత్కరిస్తుంది. ముందుగా ఆ పదాలను తెరిచి, వానిలోని అర్థాలలోకి అడుగుపెట్టాలి. అప్పుడు సర్గ-విలయ, హేమంత-వసంత, ద్వాంత-కాంతులకు అతీతమైన దివ్యలోకంలోకి పోతాడు. అంతట అంతకుముందు పరవశాన్ని కలిగించిన శబ్దసౌందర్యం కేవలం పాలమీద నురుగుమాత్రమే, దాన్ని మించిన పాలమీగడ రుచులు ఈ అర్థగాంభీర్యంలో ఉన్నాయని సహృదయుడు తెలుసుకుంటాడు.

‘స్వర్గనరకముల భయాదేహి’

తేరి, నలి తలుపులు తెరిచి మూసుకొని-
సర్గవిలయ హేమంత వసంత
ద్వాంత కాంతి విక్రాంతివేళలో ?

అద్యంతమూ చిక్కటి బిగిలో సాగిన ఈ ఖండికలో ‘తేరి, నలి తలుపులు తెరిచి, మూసుకొని అన్న ఈ ఒక్క పాదం ఇక్కడ బిగి చెడి విరిగి తేరిపోయిందా అనిపిస్తుంది. నిజానికి మిగతా పదమటనలకింటే ఇది బలమైనది. మిగతా భావాలన్నీ, సమాసా

లన్నీ దుర్బేద్యమైన దుర్గాలై తే- ఈ పాదం వాటన్నిటికీ ఒకే తాళం చెవి. దుర్గం ఎంత బలమైనదైనా తాళానికి, తాళం ఎంత బలమైనదైనా తాళంచెడికి లొంగిక తప్పదు. శ్రీశ్రీ పనిగట్టుకొని పాతకులతో ‘అయ్యా! మీరు కేవలం నా క-తాసంగీతానికి మూత్రమే పరవశించి తృప్తి పొందవద్దు, ఇందులో నిషిప్తమైన అర్థాన్ని గ్రహించండి’ అని తానే తాళంచెవిని అందించాడు.

ఊరకే- స్వర్గనరకాలు- సుఖదుఃఖాల, భయా-నీడల, దేహాళి-కడవలందున కూర్చోక, తేరి-నేడదీరి, నలి-మెల్లగా, ప్రయత్నంలో, తలుపులు తెరిచి-పదాల స్వరూపాన్ని దాటి అర్థంలోకి ప్రవేశించి, మూసుకొని-ఈ ప్రవేశం ఎవరికంటే చాళగు చొండదు. No Admission దొడ్డు ఇక్కడ ఉంటుంది. నోచినవారి సొమ్ములు నో పని వారికి రానట్లు ఇక్కడ యోగ్యత లేనవారికి ప్రవేశం లేదు. నాయమాత్మా బలహీనేన లభ్యః- ఈ ప్రవేశం బలహీనులకు లభించదు.

ఇంత కష్టపడి అందులో ప్రవేశిస్తే లభించే దేది? సర్గ-విలయ-సృష్టి ప్రళయాలూ; హేమంత-వసంత-ఎముకలు కొరికే చలి-నూతనోత్తేజాలకూ; ద్వాంత-కాంతి-అంధకారం (అజ్ఞానం, దుఃఖం) - కాంతి (జ్ఞాన, ఆనందం) వీటన్నిటినీ, విక్రాంతి-విశేషంగా అదిగమించిన అంటే వీటన్నిటికీ అతీతమైన వేళలో అనుభూతిలోకి పోతాము.

* * *

‘జాతస్య హి ధృవో మృత్యుః ధృవం జన్మ మృతస్య చ ।’ - పుట్టిన జీవికి మరణ మెంత వ్యతిరేకమో, మరణించిన జీవికి మళ్ళీ పుట్టటం అంతే సత్యం- అన్నట్లుగా చావు పుట్టుకలు సృష్టికి విడదీయలేని స్వభావం.

‘చావు పుట్టుకల పొలిమేరలలో
ఆపులించే నొక చితాగ్ని కుండం ।

అనాథ జీవుల సమాధులన్నీ
అమోరించి ఘోషించాయి ।’

ఈలోకం చావుపుట్టుకల పరంపరాచక్రం. జన్మ, జర, మరణం మొదలైన దుఃఖాలకు ఎంచూవది-పొలిమేర. దీంట్లో ఒకానొక చితాగ్నికుండం ఆపులించింది. చితి అంటే శవాన్ని తగులబెట్టటానికై ఏర్పాటు చేసిన కట్టెలప్రోవు అన్న అర్థం అందరికీ తెలుస్తుంది. కానీ చితి అంటే జ్ఞానం అని ప్రసిద్ధమైన అర్థం ఉంది. చితాగ్నికుండం మరణానికి, జ్ఞానానికి ప్రతీకనే. ఇదే చిదగ్నికుండం (చితగ్నికుండ సంభూతా-లలితా సహస్ర నామ స్తోత్రం).

చావు లోకంలోని సర్వదుఃఖాలకూ ఉపశమింపజేసే దివ్యోషధం. సృశాసకాంతి అన్న మాట. ఈనాడుకూడా బహుళప్రచారంలోనే ఉంది. అట్టే జ్ఞానాన్ని సమస్త ప్రాపంచిక వాదలనుండి విముక్తి కలిగించే సాధనం (జ్ఞానాగ్నిః సర్వకర్మాణి భస్మసాక్షురుతేఽర్చున’ -గీత). ఆపులించడం- అంటే మత్తు వీడడానికి, చైతన్యాన్ని సంతరించుకోవడానికి ప్రతీక. చితి-మరణం ఆపులించడం అంటే మరలా జన్మనెత్తడం అని అర్థం. లేదా జ్ఞానంవల్ల ఆత్మకత్తి దీప్తం కావడం. అప్పుడు అనాథజీవుల సమాధులన్నీ అమోరించి ఘోషించాయి. అనాథజీవులంటే అతీతమైన- గడచిన జన్మల అనుభవాలు (సంచిత కర్మల ఫలితం). అవన్నీ అమోరించడం అంటే ఎన్ని జన్మలైనా సామాన్య మానవుల జీవితాలు ఎడతెగని దుఃఖంలో ముగిసిపోతూనే వున్నాయన్న జీవితసత్యాన్ని ప్రకటించడానికి నిర్వచన. ఏనాటికైనా వీరినుండి ప్రాణులకు- జీవులకు ముక్తి-వాదలు లొంగడం, జన్మ రాహిత్యం కలుగదా-అన్న విధంగా ఆత్మలు ఘోషించడం. ఇక్కడ సమాధి అన్నది వికీ గోరి (Tomb) అనికాదు నిజమైన అర్థం. ఇది సమాధి- ఏకాగ్రత (Total Concentration) అని అర్థం.

* * *

ఈ లోకం దుర్మార్గుల దౌర్జన్యాలు చెలరేగడం, వాటిని కాలవ్రవాహంలో అణచి వేయడం అన్న ధ్వని, ప్రతిధ్వనులకు అం వాటువడిపోయింది.

‘ఇదేమి : లోకం హిరణ్యనేత్రుని పదాఘాతమున ప్రతిధ్వనించగ, కురుక్షేత్రమున క్రుద్ధవృకోదరు గదాఘాతమున గజగజలాదగ,’

ఇదేమి-నుండి గి పద్యాలు ఊపిరి నలువని పేగంతో గీతం చివరివరకూ అంటే 12 పాదాలు పద్యాల మధ్య విరామాన్ని పాటించ కుండా పరుగెత్తాయి. ఇది శ్రీశ్రీ ఆపారమైన శబ్దసంగీతానికి నిదర్శన.

తమ కర్కశ పదఘట్టనలతో సామాన్య ప్రజానీకాన్ని పీడించే దుర్మార్గ ధనికస్వామికి- హిరణ్యక్షితు ప్రతీక. తమకు జరిగిన అన్యాయాన్ని వహించక తిరుగబడి గదాఘాతంతో ధనికవర్గాన్ని గజగజలాదించిన క్రామిక వీరునికి- కృద్ధవృకోదరుడు ప్రతీక. లోకంలో చర్య (Action) ఎంత తీవ్రంగా ఉంటే దాని ప్రతిచర్య (Reaction) అంత తీవ్రంగా ఉంటుంది. అందుకే హిరణ్యనేత్రుని పదాఘాతానికి సరికూగేది కృద్ధవృకోదరు గదాఘాతం. ఇదేమి: అన్న ఆశ్చర్యార్థకానికి ఈ లోకం ఇంతేనా: ఇది ఎప్పుడూ వర్ణపోరాటంలో మునిగిపోవలసిందేనా : సమతమ సంతరించుకోదా : అన్న ఆవేదనకూ-ఆత్మ మోషకూ ప్రతీక. ‘వర్తితాజాయ సాధూనాం, వినాకాయచ దుష్కృతాం’- అన్నట్లే సాధు రక్షణ, దుష్టశిక్షణలకు ఈ లోకం అణవాటు పడే ఉంది.

నేటికాలంలో కూడా కొందరు దౌర్జన్య శక్తుల సంకుచిత విధానాలవల్ల ఏర్పడిన మత మోఢ్యం, కుల తగాదాల కారణంగా జరిగే కత్తిపోటు సంఘటనలూ, దహనశాండలూ, వీటిని వినారించడానికై కర్పూలాంటి ప్రభుత్వ చర్యలూ రెండూ కలిసి సామాన్య

మానవుని రెండు చెంబానూ పదాఘాతం, గదాఘాతాలవలె వాయిస్తూనే ఉన్నాయి.

* * *

మానవులంతా ఒక్కటే జాతి (Single Species) అయినా, వారిలోని భిన్నత్వం, జాతివైరం సర్వవిధాల అనర్థాలకు మూల కారణమై సామ్యవాదానికి గొడ్డలిపెట్టుగా అవు తున్నది.

జాతి జాతి నిర్వాతపాత సంఘాత హేతువై, కాలకేతువై, అదే సంవర్తపు కుపానుమేమం తొలి గర్జించిన తూర్యవిరావం :

జాతి జాతి అన్న ద్వైరుక్తి- మానవజాతి తోని ధనికుడు-వీదవాడు, బలవంతుడు-బల హీనుడు; పాలకుడు-పాలితుడు, యజమాని- వేవకుడు మొదలగు విధాలుగా సమస్త ద్వంద్వభావాలకు-ద్వైతానికి ప్రతీక. ఈ ద్వంద్వభావాలు పోవడం సామాన్య ప్రయత్నానికి సాధ్యం అయ్యేది కాదు. దానికి నిర్వాత సంఘాతపాతం-సిదుగుల జడి, కాలకేతువు (లోకచుక్క)ల వంటి ఉత్పాతాలు అవసరం. ఉత్పాతాలు లోకంలో వీరిని సృష్టించి భూమిని ఔషణం చేస్తాయి. ఉద్యతవ్రవాహం మిట్టపల్లాలను ఏకంచేసి సమతలాన్ని-సమాన తమ కలిగిస్తుంది. అట్లే మానవునిలోని స్వార్థాన్ని, క్రోధాన్ని ఇంత తీవ్ర ప్రయత్నంతోనే అణచాలి. అంటే తట్టి, కొట్టి వాణ్ని మంచిమార్గానికి తేవాలి. ఒకణ్ని మరొకరు మంచి మార్గానికి తెచ్చేదేమి : అంటే ఎవరికి వారే తమ మనస్సును కఠిన సాధనలద్వారా, ఉత్పాతాలద్వారా లొంగదీసు కోవాలి. తర్వాత త్యాగంలో దాన్ని బుజ్జగించాలి. మానవులమధ్య సత్సంబంధాలను కలిగించే వక్రజాయుధం త్యాగం. మేమం గొప్ప త్యాగానికి నిదర్శనం. దీనికే జలదం, జీవ నదం అని పేరుంది. లోకాలు ఊబ గ్రీష్మానికి తప్పిస్తే శ్రేష్టమైన జాతికి చెందిన సంవ

ర్తపు మేఘం-ప్రళయకాలంనాటి పుష్కలా వర్తక మేఘం ఉద్యత వర్షాన్ని కురిపించి పునఃసృష్టికి కారణమౌతుంది. (‘జాతం వంతే భువనవిదితే పుష్కలావర్తకానాం’ అంటూ కాళిదాసు మేఘుని కీర్తించాడు- మేఘసందేశం). ఇటువంటి మేఘం క్రొత్త సృష్టికి కారణమైనందున దాని గర్జన- తూర్య విరావం-మంగళవాద్యమే అవుతుంది. ఇది లోకశ్రేయస్సుకోసం ఉద్భవించిన జ్ఞాన మోష. ఆత్మమోషం. జీవనాదం.

* * *

‘అంతర్నిరింధన మేఘమానే మోహంద కార పరిపథిని సంవిదగ్నా’ - అంతరంగంలో ఉన్న ఇందన రహితమైన మోహందకారాన్ని నశింపజేసే జ్ఞానాగ్ని-(లలితా సహస్రనామ సౌభాగ్య భాస్కర భాష్యం-భాస్కరతాయలు) అని వర్ణింపబడిన అగ్నిజ్వాలలు మాతన సృష్టికి మూలమౌతాయి.

ప్రదీప్తకలా ప్రవాళమాలా ప్రపంచవేలా ప్రసారములలో, విహరవాణితతి । మమవధనుర్ద్యుతి : పుడమికి నేడే పుట్టిన రోజుట ।

ఈ ప్రదీప్తకల-జ్ఞానప్రకాశం, ప్రపంచ వేల-ప్రపంచ సరిహద్దులను ప్రసరింప జేస్తుంది. అంటే జగద్వ్యాప్తమైన చైతన్యాన్ని కలిగిస్తుంది. అది మిహరవాణితతి టౌతుంది. అంటే సూర్యుని గుర్రాల సముదాయం. సూర్యుడు-జ్ఞానం. గుర్రాలు-కోరికలు. లోకంలోని ఇతర కోరికలు కుచ్చమైనవి. కానీ జ్ఞానంవల్ల నిద్రించిన లోకశ్రేయః కాంక్షలు- సామ్యవాద సమాజ స్థాపన కాంక్షలు. ఆ తర్వాత అదే మమవధనుర్ద్యుతి అవుతుంది. మమవధనువు-ఇంద్రధనువు, ద్యుతి-దాని కాంతి. ఇంద్రుడు మేఘవాహనుడు- దేవతలకు రాజా. దేవతలంటే మనలోని జ్ఞానేంద్రియాలే. ఇంద్రియాలకు రాజా మనస్సు. అదే ఆత్మ. వ్యక్తి (ఆత్మ) లోకా

నిక మేలు కలిగించాలి అన్న పద్ధితోడే శం
తోనే. ఆ విషయాన్ని గుర్తులో ఉంచుకోవ
డంతోనటే పూర్వం యజ్ఞంలో ఇంద్రునికి
విశేషమైన ప్రాధాన్యం ఇచ్చారు. ఇంద్రుని
తృప్తికోసమే యజ్ఞాలు చేశారు. పరాశరాదు
డయానికి వ్యక్తి కర్తవ్యం (Duty) అంటే
అతడు చేసే పనే. కర్మనే ముఖ్యం అని చాటి
వేడువల్లే వేదమూమియైన భారతమూమి కర్మ
మూమిగా ప్రవీణికిక్కింది.

‘కర్మజ్యేవార్థికారస్తే మాపరేషుకదాచన ।
మాకర్మఫలహేతుర్భూః మాతేనసంగోస్య
కర్మణే’ ॥-

ఫి కర్తవ్యాన్ని నీవు ప్రతిఫలాన్ని ఆశించ
కుండా చేయి. కర్మఫలానికి కారణం కావద్దు.
అట్లని కర్మను చేయడం మానవద్దు’ అని భగ
వద్దీక విధిగా కర్తవ్యాన్ని విధ్వేషించింది. అటు
వంటి నిష్కామకర్మను మానవుడు సాధించ
గలిగితే లోకంలోని వస్తువన్నీ ద్వంద్వభావాలూ
నశించి, సమత నిద్రించి సామ్యవాదం కలుగు
తుంది అన్న విషయాన్నే ‘పుడమికి నేడే
పుట్టినరోజు’ అని నేడే అంటే ఆనాడే-
ద్వంద్వతీతభావం కలిగిననాడే నిద్రిస్తుందని
శ్రీశ్రీ సూచించారు.

ఇక్కడ కర్మనిర్దాంతాన్ని పేర్కొన్నందు
వల్ల ఇదో మూఢనమ్మకం అని వజ్రపురు
షావించవచ్చు. కానీ ఆ కర్మ ప్రాధాన్యాన్నే
చెప్పే ‘కార్మిక’ శబ్దాన్ని స్వీకరించటంలో
మాత్రం ఏళ్ళు ఏమాత్రమూ సంకోచించరు.
కర్మ తవమైనది అంటే కర్మమందే పుట్టింది
కార్మిక శబ్దం అని కొంచెం గుర్తుంచుకోవల
సినది.

శ్రీశ్రీ కవిత్వ మొక ‘దుర్గం.’ అంటే
ఆత్మప్రయత్నంతోనే. ఆలోచనామృతంగానే
సాధించాల్సింది. ఈ మార్గం. కవిత్వాన్ని
నిర్వహించిన విధానం ‘అవర్ణకం’ అద్భుతమిది.
స్వైరమైనది. ‘అనికరసాధ్యమైంది’- ఇంకా
కరికి. సామాన్యులకు ఇటువంటి విధానం
ఆసాధ్యమైనది.

అయితే ఈవిధమైన శబ్దనంగీతాన్ని ప్రథ
ర్పించే కవిత్వం పూర్వం లేకపోలేదు. శంకరా
చార్యుల భజగోవిందస్తవం దీనికి పెద్ద
విదర్శన.

1. ‘భజగోవిందం భజగోవిందం ।
గోవిందం భజ మూఢమతే ॥ ఇదే శ్రీశ్రీకి
‘మరో ప్రవచనం మరో ప్రవచనం
మరో ప్రవచనం పిలిచింది’ అని ఉరుక
దానికి స్ఫూర్తి నిచ్చింది. శంకరులు శబ్ద
సౌందర్యంలోని సంగీతమేకాక భజగోవింద
స్తుతి నిండా నిండిన మానవతావాదం కూడా
స్ఫూర్తిని కలిగించింది.

భజగోవిందం అంటే ‘గోవిందుని భజించు-
నేమించు’ అని అర్థం. గోవిందు డంటే మఢ
పుడు. మానవసేవే మఢవసేవ. దాన్ని ప్రత్యే
కంగా 3 సార్లు పేర్కొవడంలో మనస్సు,
వాక్కు, కర్మ అన్నీ త్రికరణకుద్దిగా మానవ
సేవ చేయాలన్నదే దీని పరమార్థం. ఇంకా
శంకరులు

‘మూఢః జహీహతశాగమతృప్తాం ।
కురు సద్బుద్ధిం మనసి వికృప్తాం’

ఓ మూఢమానవుడా! ధనంపై వ్యామో
హాన్ని వీడు. నీ మనసులో మంచి బుద్ధితో,
వికృప్తాం- సాంక లాభం కొంత మానుకొని
పొరుగువాడికి తోడుపడమన్న త్యాగాన్ని
మరి పోశారు. ఇందులో ఉండేది మానవతా
వాదం, సామాజిక స్పృహ అన్నది సహృద
యలు ముఖంగానే గ్రహించగలరు.

2. ఇటువంటివే మరికొన్ని శబ్ద నంగీత
ప్రధాన ప్రయోగాలు. శంకరాచార్యకృత
మహిషాసురమర్ధిని స్తోత్రం-

అయిగిరివందిని వందితమోదిని చిక్వచినోదిని,
వందిమతే,
గిరివరచంద్ర్య శిరోఽదివివాసిని విష్ణువిలాసిని
జిష్ణుమతే,
భగవతీశేతి శంకకుటుంబిని భూరిభుజుంబిని
భూరిమతే

జయజయహే మహిషాసురమర్ధిని తమ్యక
వర్ధిని శైలసుతే

3. రావణకృత శివరాందవ స్తోత్రం :
‘జటా కటాహ సంభ్రమ నిలింప నిర్ఘ్రి
విలోలవీచినల్లరీ విలాసమానమూర్ధని ।
ధగ్ధగధగజ్వలం ల్లలాట వత్తిపావతే
కిశోర చంద్రశేఖరే రతిః ప్రతిక్షణం ఘనం ॥

4. పరంజలికృత శాండవాష్టకం :
సతుంచిత ముదంచిత నికుంచితపదం
యలయుతంచలిత మంజుకటకం
వతంజలి దృగంజన మనంజన మచంచలి ।
వదం జనన భంజనకరం
కదంబమచిమంబరవసలి పరమ మంబుద
కదంబక విటంకయుగళం,
చిదంబురిమణిం బుధ హృదంబుజ రవిం
వర చిదంబర వటం హృదిభజ ॥

ఈవిధంగా వాఙ్మయాంబుధిలో అశ్రు
మణు లెన్నైనా లభిస్తాయి. అందువల్ల ఏ విష
యంలోనైనా ఇది పరిపూర్ణం, పరమో
త్కృష్టం అనుకోవడం మోఢ్యమే అవు
తుంది.

‘కాలోహ్యాయం విరవదిర్విపులాదవృద్ధీ’-
అన్న పెద్దది వాక్యమే ఇప్పటికి సమాధానం.

ఓం తత్సత్.

0__0

అన్ని రకముల అచ్చుపములకు
బి. వి. అండ్ కో. ప్రెస్
త్యాగరాజ నగర్
రాజమండ్రి- 533 101
Phone No. 73542

—డా॥ అటార్క భావన్

[illegible]

తిరుపతి శేఖర కవులు. 'శ్రవణానంద
దయా; బుద్ధచరిత్ర; పాండ్యవిజయమ్'
మున్నగు కావ్యాలలో వారు పోషించిన
రసాదిత్యాన్ని గురించి డా॥ శర్మ పోడా
హరణంగా వివరించారు. తెలుగుపద్యాన్ని
భూమండలాలికి దింపి ఆఖండ గోదావరీ
ప్రవాహంలాగా ప్రవహింపజేసి, తెలుగు
సాహిత్యక్షేత్రాన్ని క్యామణంగాను,
కోమణంగాను వెలుగొందించేనీర ఖుషోకు
భావులు తిరుపతి శేఖర కవులని ప్రస్తు
తిస్తూ, "జిడ్డాపై కవీరాజా; అదిగో
ద్వారక; కావా యెప్పుడు వచ్చిరీవు"
మొదలైన వారి పద్యాలెరుగని తెలుగు
వారెన్నరూ వుండరని డా॥ శర్మ ఆభి
ప్రాయపడ్డారు.

తిరుపతికాశ్రమీ కృష్ణామండలంలోని
 ఎండగంట గ్రామానికి చెందినవారని,
 ఆయన 1917 లో జన్మించి 1919 లో
 దివంగతులైనవారని చెప్తున్నా, వేంకట
 కాశ్రమీ కాకినాడ దగ్గర ఏనాడూ
 జన్మించి, గోదావరి జిల్లా శ్రీశైలం
 గ్రామంలో నివాసం ఏర్పాటుచేసుకొని
 ఆయన 1870 లో జన్మించి, 1900 లో
 దివంగతులైనవారని యా. శర్మ తెలియ
 చేసాడు. చివరిభాగంలో ఇక్కడిక్కడే వేంకట
 కాశ్రమీ ప్రభుత్వ ఆస్థాన కవిగా గౌరవ
 వింతుబాడని కూడా యా. శర్మ
 చెప్పాడు.

రాజమహేంద్రవరం-గౌతమీ విద్యా
 పీఠానికి చెందిన తెలుగు లెక్చరర్ డా॥
 ప్రభల సుబ్రహ్మణ్యకర్మ ప్రధానవక్తగా
 పాల్గొని తిరుపతి వేంకటకవుల సాహిత్య
 వైభవం గురించి సోదాహరణ ప్రసంగం
 చేసారు. డా॥ కర్మ తిరుపతి వేంకటకవుల
 సాహిత్యంపై పరిశోధన గావించి, డాక్టర్
 రేటు పట్టాపొంది వున్నారు. తిరుపతి
 వేంకట కవుల కలయిక ప్రపంచంలో
 ఎనిమిదోదింకగా కేటోవచ్చు నని
 చెప్తున్నా, కవలపిల్లలకయినా కొద్దిపాటి
 లేదాఅందనవచ్చునుగానీ దినాకర్ణ తిరు
 పతి కాస్త్రీ, ఐశ్వరిళ్ల వేంకటకాస్త్రీ
 కలనీ చెప్పిన జంట కవితాన్నికీ కించిత్తు
 భేదాన్ని కూడా చూపించలేమని డా॥
 కర్మ అభిప్రాయపడ్డారు. గద్వాలనుంచి
 చెన్నపట్టణం వరకు నానారాజ సంతర్ప
 నం చేసి, తిరు కవితా విజయభేరిని
 మ్రోగించిన ధీకాలురని అయిన తిరుపతి
 వేంకట కవులకు ప్రశంసించారు. ఒక
 పాదం ఒకడు, మరొకపాదం ఇంకొకరు
 అనువుగా చెప్తున్నా కథానధానాల కలిమి
 వంటను పండించిన తిరుపతి వేంకట
 కవుల 'వెనిమి' కావ్యరమైనదీ, అదర్ప
 ప్రాయశ్చిత్తమైనదీ అని డా॥ కర్మఅభిప్రాయపడ్డారు
 శ్రీ చర్ల బ్రహ్మయ్యకాస్త్రీవద్ద ఇరువురూ
 విజ్ఞానభాగ్యసం చేసినట్లు అయిన

చెప్పారు. తిరుపతి వేంకట కవులు గొప్ప పాండిత్య ప్రతిభ, శబ్దమీద అధికారం కలతారైనప్పటికీ చాలాసమయాల్లో వారు తమ పాండిత్యాన్ని దాచుకొని, సరళమైన భాషలో భావప్రకటనచేసి సామాన్యప్రజానీకానికి అందుబాటుగా కవిత్వం చెప్పిన ఖునులని డా॥ శర్మ పేర్కొన్నారు. వారియిది కవిత్వంలో మానసిక శాస్త్రమార్మికత దాగివుంటుందని ఆయన ఉదాహరణ పూర్వకంగా వివరించారు. తిరుపతి వేంకట కవుల కవిత్వాన్ని పరిశీలిస్తే పరిణామ రామణి చిత్ర ద్యోతకమవుతుందని చెప్తూ, భావవైకళ్యంతో పాటు న్యంగ్య వైభవం వారి కవిత్వానికి సమాజభూషణాలని డా॥ శర్మ సోదాహరణంగా వివరించారు. విజయనగరం మహారాజు అనందగజపతిరాజు దర్శనం లభించక విసిగిపోయిన తిరుపతి వేంకట కవులు ధైర్యంగా, ఆకుపుగా చెప్పిన పద్యాన్ని డా॥ శర్మ భావయుక్తంగా చదువుగా, సుఖ్యులు కరతాళ ధ్వనులతో ప్రశంసించారు. తిరుపతి వేంకటకవులు ఆకుపుగా చెప్పిన 'అట్టి పార్వతుని సం తాదా'న్ని డా॥ శర్మ వినిపించిన తిరు సభా సమయం అట్టుండనిది. ఒక కొబ్బరి తోటలో కొబ్బరిచెట్ల వే మృచ్ఛకులుగా భావించి కథాకథన కార్యక్రమానికి 'రివరస్సియన్' వేయవచ్చు. అతడుకాక మరొకరు నడచున్నట్లు సుస్పృహంధ్ర భాషలో తమ అవధార నిర్వహణ ప్రదర్శించి, సాక్షిలేని వేటి అవధానాలుగా ప్రసిద్ధికెక్కిన తిరుపతి వేంకటకవులన

చివరిగా డా॥ శర్మ వారిరువురి వ్యక్తిత్వాలను గురించి చెప్పుతూ తిరుపతికాస్త్రీ 'మితభాషి' కాగా వేంకట కాస్త్రీ 'కలుపుగోలు' స్వభావాన్ని ప్రదర్శించే వారని విశేషిస్తూ తన ప్రసంగాన్ని ముగించారు.

తిక్కాభిషేకానికి చెందిన రిజైన్మెంటిని పోల్ మురియూ తిరుపతికాస్త్రీ పినతండ్రి కుమారుడు అయిన శ్రీ దివాకర్ల రామమూర్తి ఈ సభకు అధ్యక్షత వహించారు. తిరుపతి వేంకటకవులు తమ శతావధాన ప్రక్రియతో 'పద్యా'నికి బహుళ ప్రచారం కల్పించారనీ, ఆంధ్రరాష్ట్రంలో ప్రసిద్ధులైన కవులంతా వారి శిష్యులైననీ తెలియజేస్తూ 'కవిసమాఖ్య' విశ్వవాళ సత్యనారాయణుని ఉదాహరణగా పేర్కొన్నారు. వారికి అమితమైన శిష్య శాత్రుత్వం వుండేదనీ, వారి ప్రోత్సాహాన్ని పొందని వారంటూ ఎవమారేరనీ శ్రీ రామమూర్తి వివరించారు. తొలుత ఆయన తిరుపతి వేంకటకవుల చిత్రపటాన్ని పూలమాలతో అలంకరించారు.

విజయనగరం-మహారాజ ఆదర్శోన్నత పాఠశాలకు చెందిన తెలుగు పండిట్ మురియూ విజయభావన సుయంక్తకార్యదర్శి శ్రీ వంతుల డబ్ల్యు.కామూర్తి ప్రసాద్ తిరుపతి వేంకట కవులను ప్రశంసిస్తూ, తాను రచించిన పద్యాలను చదివి విని పించారు. తిరుపతి వేంకటకవుల శతావధాన ప్రక్రియని ఆయన 'సర్కసు'లో సరిపోల్చి, సభ్యుల ప్రశంసలందుకున్నారు.

విజయనగరానికి చెందిన శ్రీ ఆదిభట్ల నారాయణదాస ఆరాధనోత్సవ సంఘాభ్యుదయ మురియూ విజయ మెడికల్ సిండికేట్ అధిపతి అయిన శ్రీ ఎస్. కె. జగన్నాథరావు మాఖ్య అతిథిగా పాల్గొని అభినందన ప్రసంగంచేసారు, ప్రధాన కర్త డా॥ ప్రథమ గుబ్రహ్యుణ్య శర్మను ఆయన మూతన వస్త్రాలు, పూలమాల, మొమం

* ప్రేమ *

డాక్టర్ వి. వరసింగరావు (వినయశ్రీ)

1. ప్రేమ సర్వం సహచక్ర విమలకీర్తి
ప్రేమ మల్లోకమాల నడిపించు మూర్తి
ప్రేమపంచును ధరకు విస్ఫోతదృష్టి
ప్రేమ లేనిచో నిలిచితిరెడును సృష్టి
2. ప్రేమ లేక జగతియె స్తంభించిపోవు
ప్రేమయే మూల మీ సర్వవిశ్వమానకు
ప్రేమ జగతిని మూర్తీకరించియుండు
ప్రేమ అణుబణువునను కర్ణిల్లుచుండు
3. ప్రేమ దైవమే, దైవమే ప్రేమ మగును
దీననే మోత్రమైన సుండియ మదేల?
ప్రేమలేకున్న జన్మమే విరతమగును
ప్రేమ విశ్వచక్రాన నర్తించుమూర్తి
4. ప్రేమ పకుపక్షి కీటకమృగచయమ్ము
వర్ణిలం జేయు భవ్యమా పరమశక్తి
ప్రేమ దివ్య జగద్ధిత విభవికూతి
ప్రేమ యిలకుకల్యాణ మర్పించుగీతి

టోలతో ఘనంగా సన్మానించారు. వీరపై పాల్గొన్న సాహితీ శేత్రులందరికీ ఆయన సంస్థకరపున జ్ఞాపికలను బహుళకరించారు.

విజయభావన గౌరవ సభ్యుడు శ్రీ కల్యాణాడి తిరుమలాచార్యుల ప్రార్థనతో ప్రారంభమైన ఈసభకు సంస్థప్రధాన కార్యదర్శి డా॥ ఎ. గోపాలరావు స్వాగతం పలికి, అతిథులను పరిచయంచేసారు. విజయభావన కార్యదర్శి శ్రీ కె.మార్కం జేయులు సందేశాలు చదివారు, సంస్థ మహాకార్యదర్శి శ్రీ పి. వి. యల్. గుర్జారావు వందన సమర్పణ గావించారు.

.....

5. ప్రేమ వెలయు చోట
 ద్యేషమెచ్చట నిల్చు
ప్రేమ కొలవ వాడు లేమి కలవు
ప్రేమ యనఁగ త్యాగ
 విభ్రాజితము గదా!
రిక్తమైన ప్రేమ ప్రేమ యగునె?
6. అరణ్య ప్రేమయొక్క గిట్టిలోన
 నొదుఁగదు
పరిమితమ్ముగానిభావన మది
దేశకాలమాల కలిత యోగమ్ముది
స్వార్థ చింత కింత స్థానమేది?
7. ఇనువురందు ప్రేమ స్థిరముగా
 నిలువంగ
భావసరలిశేక పథము వలయు
అభిరుచులను పూర్తివిశ్వమువలయును
భిన్నరుచులు గలుగ భిన్నగుతులే
8. ప్రేమ సకల భక్తపు నీతధామగరిమ
ప్రేమతోడనైకన నాను ప్రేమమహిమ
ప్రేమలేనిది లేదిల వితరణమ్ము
ప్రేమలేనిది లేదిక వికసనమ్ము
9. ప్రేమ లేక జన్మమానకు విలువలేదు
ప్రేమలేకయె జగతికి వినుతి లేదు
ప్రేమకడమైన ధాత్రికి నిభవమేది
ప్రేమ సడలిన జనులకు విజయమేది
10. ప్రేమ ధరకు సన్మార్గ నివేదకమ్ము
ప్రేమధరణికి దుస్సాస్వర్థ భేదకమ్ము
ప్రేమలేనిచో నిలబడి నిర్వేదన వ్యధ
ప్రేమ లేకున్న నుర్వి నిర్వీర్యముగద
11. ప్రతిఫలాపేక్ష లేని పవిత్రప్రేమ
యది మహావిమలాదర్శమైన ప్రేమ
అదియె దైవ భావాత్మకమైన ప్రేమ
అది కోటి కొక్కరిలో ననలరుదుండు
12. ప్రేమవలనఁ గల్గును చాల
 పృథివికి ప్రథ
ప్రేమతోడనుగల్గు విశేషన ముగ్ధ
ప్రేమకంటెను ప్రణయిని శ్రేష్ఠమేది?
ప్రేమకంటెను ప్రభువుకు ప్రేష్ఠమేది?

త శీరిక

10. మనుచరిత్ర పునశ్చరణం

—డాక్టర్ మిరియం రామకృష్ణ

(24వ పేజీ తరువాయి)

13. ప్రేమదానపుష్ మనుజుఁ గావించుకొ
ప్రేమదానపుష్ దివిజుఁ
గావించు యుక్తి
ప్రేమ విక్రాంతి నొసఁగు నివేళముగద
ప్రేమకాంతి సంధించు నారామముగద

భూమిక :

గతం అనేది ఒక జాతి వారసత్వం. ఆ జాతి తన గతంపైపు తిరిగి చూసుకోవడం అంటే తనని తాను తెలుసుకోవడానికి మళ్ళీ ప్రయత్నించడం.

ఏ జాతి అయినా తన గతాన్ని చూద్దానికి ఒకే మార్గముంది. అది సాహిత్యమే.

సాహిత్యానికి గతమూ వర్తమానమూ భవిష్యత్తు మెట్టుమీది మెట్టులా పైకి వెళ్ళే మేడ మెట్లు. మనిషి ఈ కాలసాధంలో ఎప్పుడూ వర్తమానంలో నివసిస్తాడు. అతని కార్య కలాపాలూ జీవితముమూ వర్తమానంతోనే. అయినా గతం ప్రభావం మనిషినుంచి విడిపోవడం చాలా కష్టం. గతమే బావుంది అనుకోవడం ఎంత ఆవివేకమో వర్తమానమే బావుంది అనుకోవడంకూడా అంతే మూర్ఖక. గతం పాతది. వర్తమానం కొత్తది. ఈ రెండింటినీ సమతుల్యతతోనే చూడటం వివేకి మనస్తత్వం. ఎందులో గుణలోపాలు ఏమిటో చెప్పడం విమర్శకుడిద్యేయం. విమర్శకుడి సాయంతోనే మనిషినుంచి భవిష్యత్తుని తన వర్తమానంగా మార్చుకుంటూ ఉంటాడు. తనకే భవిష్యత్తు శేవలం ఒక ఊహ మాత్రమే. ఆ ఊహని విజయంగా పరివర్తించజేసుకోవడంలోనే మనిషి వర్తమానం సాదిస్తాడు. అందువల్ల మంచి మంచి వర్తమానం గతంలోకి పరికిరించి, పునర్దర్శనం కోసం వెళ్ళి, వచ్చి, భవిష్యత్తు పరిమే ఊహలు విర్మించుకోవడం యొక్క గురించి అవుతుంది.

గతం జరిగిపోయింది. దాన్ని మార్చడం ఎవ్వరికరమూ కాదు. కాని గతాన్ని తప్పు

కోవడం, గతంనుంచి నేర్చుకోవడం ప్రతి మనిషికి సాధ్యమే. గతం అంటే ఎప్పటినుంచి ఎప్పటిదాకా? అనే ప్రశ్నకి సమాధానం చెప్పడం కష్టం. అయినా మార్క్స్,
(తరువాయి 26వ పేజీలో)

14. ప్రేమఁ బొలయని సంసిద్ధి విభవమేది
ప్రేమ వెలయని సంస్కృతి వి ల్లియేది
ప్రేమ తీర్చని దివ్యమా వెలుతురులేది!
ప్రేమ కూర్చని భవ్య సంక్షేమమేది!
0—0

11. తెలుగు దండక వాఙ్మయ సూచిక

—శ్రీమాన్ వైద్యం వేంకటేశ్వరాచార్యులు

(గత సంచిక తరువాయి)

29. కనకమహాక్షిల్ప అమృతాని దండకము. వక్కలంక శ్రీనివాసరావు.
30. కన్యకాపరమేశ్వరి దండకము, ఎన్. సీతారామకవి.
31. " కార్యం పూడి రాజమన్నాడు.
32. కాన్సరెన్సు దండకము. మంగు శేంకటరంగనాథరావు. 1917
33. కాఫీ దండకము, పరకురాముని సుబ్రహ్మణ్యము. శ్రీశైలప్రభ - మౌనపత్రిక. శ్రీశైల దేవస్థాన ప్రచురణ, ఏప్రిల్ 1939
34. కామాక్షమ్మ దండకము. ఎమ్. సుబ్బారాయణుని నాయుడు. 1917
35. కాళహస్తి నీర్జ్వాలాంబ దండకము, శేఖరసుందర్పనదాసు. 1910
36. కుక్కుటేశ్వర రాజరాజేశ్వర దండకము. పి. ప్రకాశం. ము. 1902
37. " " యం. శేరరాజు.
38. కృష్ణదండకము. ఎ. సత్యనారాయణ. ము. 1916
39. " ఎన్. రాఘవాచార్యులు ము. 1918
40. " జి. వెంకటేశ్వర్లు. ము. 1914
41. " అజ్ఞాత కర్తృకము ము. 1882
42. " " ము. 1919
43. కోటిశ్వర దండకము. భావరాజు శేంకటకృష్ణయ్య. ము. 1919
44. గంగానమ్మ దండకము. శ్రొత్తపల్లి సుందరరామయ్య.
45. గజేంద్రమోక్షదండకము. కే. వైరాగ్యరావు. ము. 1911
46. " ఎన్. విజయగోపాలము. ము. 1897
47. " ఖండేరాయని నారాయణకవి.
48. గాంధీమహాత్మ్య దండకము. న్యాయపతి నారాయణమూర్తి.

ఎంగేల్స్ నిర్దేశాల పరికరాల అవిగతాన్ని విశ్లేషించడం సాధ్యమయింది. వారు సామాజిక వ్యవస్థాస్వరూపాన్ని ఇట్టి గతాన్ని విశ్లేషించారు.

అలా ఆ నిర్దేశాల వెలుగులో చూస్తే మనుచరిత్ర మన సాహిత్య గతచరిత్రలో తాచరికపు సమాజంలో పుట్టిన గొప్పవాక్యం. అనాటి జీవితపు చక్రంలో మనుషులు దేన్ని కోరుకుంటున్నారో దానికి మనుచరిత్ర దూర కల్పన చేసింది. అనాటివారంతా. పాముల నంగతి ఎలాఉన్నా. విద్యావంతులు మాత్రం భావనకు, ఊహలకు, ఆలోచనలకు, కల్పనలకు మొగ్గు చూపుతున్నారు. మంచి కథ, మంచి వర్ణనలు, వాటివల్ల కలిగే రసానం దాన్ని కోరుకుంటున్నారు. వాళ్ళను అలంకారికుల మాటలో చెప్పాలంటే 'సహృదయులు' అనాలి. అనాడు ఆ కావ్యానికి ఆదరణ లభించి ఉండకపోతే, అనంతరకాలంనుంచి ఈ కాలందాకా అది సజీవంగా ఉండకపోయేది. ఎందుకైతేనేమి, అది ఎప్పుడూ వెలవెల పోలేదు.

20వ శతాబ్దంలో మన సమాజం పూర్తిగా మారింది. రాచరికం కొడిగట్టి ప్రజాస్వామ్యం కాలానింది. కనుక, మనుచరిత్ర గతంలో మరీ గతమైన కావ్యం.

మనం ఈ శతాబ్దనంతటిని వర్తమానంగా భావిస్తున్నాం. మన భావాలు, భావనలు, ఊహలు, జీవితవిధానం అన్నీ మారిపోయాయి. ఇప్పుడూ మనుచరిత్రను మళ్ళీ చదవాలా? అనేది ప్రాథమికమైన ప్రశ్న.

మనుచరిత్రను పునశ్చరణ చేయడమంటే మన జాతి గతాన్ని పునఃపరిశీలన చేయడమే అవుతుంది. గత వాస్తవాల అవగాహనలో విజ్ఞానం చివురిస్తుంది. గత వాస్తవాలు తెలుసుకుని ఉండకపోవడం జ్ఞాని లక్షణం కాదు. అందుకే మనుచరిత్ర పునశ్చరణ ప్రారంభిస్తున్నాను.

ఈ పునశ్చరణలో నాకు ప్రధానధారణ కేవలం 'మనుచరిత్ర' ఒక్కటే. దానిమీద సహస్ర పరిశోధనలు వచ్చాయి. కాని మను

49. గాయత్రీ దండకము, అజ్ఞాత కర్తృకము. శ్రీశైలప్రభ. మాసపత్రిక. శ్రీశైల దేవస్థాన ప్రచురణ. ఆల్టోబరు 19-9.

50. గాయత్రీ దండకము, భూమానంద భారతీస్వామి. ప్రకాశకులు: విశ్వకర్మ సాహిత్య ప్రచార మండలి. తెనాలి.

51. గీతా దండకము, కలుగోడు ఆశ్వత్థిరావు.

52. గీతాసాగ దండకము, కలుగోడు ఆశ్వత్థిరావు.

53. గోపాలకృష్ణ దండకము, కన్నులు నరివారిరాజామణి చెట్టి. ము. 1889

54. గోపాలకృష్ణ దండకము, బి. సి. బాలకృష్ణకవి.

55. గోపాలకృష్ణ దండకము, భాష్యకారభాస్రీ, తిరుగు. ము. 1946

56. చోళసేనాపుర దండకము, కొల్లం సీతారామకవి.

57. జగన్నాథ మోహాశ్విన్యము (దండకము), కొంపిల్ల సర్వేశ్వరకవి. ఈకవిగారి జగన్నాథ మోహాశ్విన్యము అని వచన గ్రంథములో కలిపి అడ్రేషర్ దండకము కూడ ముద్రితము. పుటలు 69-118.

58. జ్ఞానాంజన దండకము, కే. సుబ్బవదాను. ము. 1919

59. జ్ఞానాంబా దండకము, అజ్ఞాతకర్తృకము. కె.సుబ్బాస్వామి అండ్ కో.పేసీ, చాకల శేట మద్రాసు.

60. జగద్గుప్తాభిషేకం దండకము, గున్నేపల్లి మృత్యుంజయుడు. ము. 1911

61. త్రిపురాంతకేశ్వర దండకము. పాముట్ల వేంకటనరసయ్య

62. త్రిపురసుందరీ దండకము.

63. దండక రామాయణము. కామవరపు సూర్యనారాయణ. ము. 1948

64. దశావతార దండకము. కామవరపు సూర్యనారాయణ. శ్రీ దండకగుచ్ఛము. శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రింటింగ్ ప్రెస్. ఆలమూరు 1958. (ఇందు దశావతార దండక ప్రశంసకూడ దండకములో కలదు. తర్కార్త కలుగోడు ఆశ్వత్థిరావు)

65. దశావతార దండకము. తిరుమల శతగోపాచారి. 1908

66. దుర్గాదండకము. చేతపూడి భగవంతురావు. ము. 1910

(స శే షం)

చరిత్ర చదవడంలో చదువుకోవడంలో ఎవరి ప్రభావానికి ఏ నిర్దేశాలరాధాంతరాలకూ లొంగి పోకుండా నా ప్రతిస్పందనను వెల్లడించడమే నా గమ్యం.

ఒకవిధంగా 'మనుచరిత్ర'ను నేను పునఃరధ్యయనం చేయడమే ఈ పునశ్చరణ ఉద్దేశం. పునశ్చరణ అంటే తిరిగి వెళ్ళిన చోటికే మరోమారు వెళ్ళడం; పరిశీలనగా చూసి, విశేషాలు గుర్తుపెట్టకోవడానికి ప్రయత్నం సాగించడమే సాహిత్య రంగంలో పునశ్చరణ అంటే.

ఇది కేవలం వ్యక్తిగతం. ఒక్కొక్క వ్యక్తి ఒక్కో విశేషాన్ని గుర్తిస్తాడు. అనే

కులు గుర్తించిన విశేషాల సమన్వయం వాస్తవం వచ్చి నిర్ణయిస్తుంది. అది పరిశోధకుల ప్రత్యేక కర్తవ్యం. నేను మనుచరిత్ర పునశ్చరణలో పరిశోధకతాధారం వహించడం లేదు.

మళ్ళీ ఒకమారు 'మనుచరిత్ర'ను చూసి, చదివి, పద్దామనే ఈ పునశ్చరణ ప్రయత్నం.

సహృదయులు నా మనసు సరంజేసుకుని, తమ భావాలనుకూడా తెలియజేస్తే ఈ పునశ్చరణ సఫల మవుతుంది.

(పచ్చే నందిక మంచి)

0—0

